

SEANCE DU MERCREDI 26 OCTOBRE 1994 VERGADERING VAN WOENSDAG 26 OKTOBER 1994

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 65.

EXCUSES:

Page 65.

COMMUNICATIONS:

Page 65.

1. *Vlaamse Raad.*
2. Conseil de la Communauté française.
3. Conseil régional wallon.
4. Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale.
5. Commission communautaire commune.
6. *Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.*
7. Assemblée de la Commission communautaire française.
8. Cour des comptes.
9. Parlement européen.
10. Budgets administratifs.

COMPOSITION DE COMMISSIONS (Modifications):

Page 66.

INTERPELLATIONS (Demandes):

Page 67.

Mme Mayence-Goossens au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « la reprise de la coopération avec le Zaïre ».

M. Monfils au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur « la déclaration récente du ministre sur l'inutilité des initiatives législatives concernant les traitements de substitution comme la méthadone ».

M. Lozie au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur « le dossier de la méthadone ».

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1994-1995
 Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1994-1995

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 65.

VERONTSCHULDIGD:

Bladzijde 65.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 65.

1. Vlaamse Raad.
2. *Conseil de la Communauté française.*
3. *Conseil régional wallon.*
4. Brusselse Hoofdstedelijke Raad.
5. Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.
6. Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.
7. *Assemblée de la Commission communautaire française.*
8. Rekenhof.
9. Europees Parlement.
10. Administratieve begrotingen.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIES (Wijzigingen):

Bladzijde 66.

INTERPELLATIES (Verzoeken):

Bladzijde 67.

Mevrouw Mayence-Goossens tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « de hervatting van de ontwikkelingssamenwerking met Zaïre ».

De heer Monfils tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « de recente verklaring van de minister dat wetgevende initiatieven over de behandeling met vervangingsmiddelen zoals methadon overbodig zijn ».

De heer Lozie tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « het methadon-dossier ».

M. Baise au Premier ministre, au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères et au secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement sur « la politique zaïroise du Gouvernement belge ».

M. Bougard au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « la présence, sur le territoire belge, de personnes présumées responsables de crimes contre l'humanité perpétrés au Rwanda, et la politique du ministre à leur égard ».

M. Van Hooland au ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique sur « la politique fédérale relative aux corps de police communale ».

Mme Maes au ministre de la Défense nationale sur « le point de vue du Gouvernement sur les mines antipersonnel ».

Mme Maes au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères et au secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement sur « le revirement dans la politique zaïroise du Gouvernement ».

M. Maertens au Premier ministre sur « l'incident linguistique provoqué par M. J.-M. Dehousse, ministre de la Politique scientifique et de l'Infrastructure, lors de la séance de clôture du symposium organisé à l'occasion des 'dix ans du Belgica' à Ostende ».

Mme Herzet au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « les sectes, la recrudescence de leurs activités et les moyens de s'y opposer ».

M. Vermeiren au Premier ministre sur « les tentations de la Région de Bruxelles-Capitale de s'approprier des compétences dans la Région flamande ».

M. Benker au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « la situation en ex-Yougoslavie ».

DEMISSION D'UN SENATEUR:

Page 67.

VERIFICATION COMPLEMENTAIRE DES POUVOIRS ET PRESTATION DE SERMENT:

Page 67.

PRESENTATION D'UN CONSEILLER D'ETAT:

Page 68.

ORDRE DES TRAVAUX:

Pages 68 et 88.

PROJETS ET PROPOSITION DE LOI (Discussion):

Projet de loi modifiant la loi du 15 décembre 1970 sur l'exercice des activités professionnelles dans les petites et moyennes entreprises du commerce et de l'artisanat.

Discussion et vote des articles, p. 68.

Projet de loi portant approbation du Protocole n° 9 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, fait à Rome le 6 novembre 1990.

Discussion générale. — Orateur: M. Vandenberghe, p. 69.

Discussion et vote de l'article unique, p. 69.

De heer Baise tot de Eerste minister, tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken en tot de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over « het Zaïrebeleid van de Belgische Regering ».

De heer Bougard tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « de aanwezigheid op het Belgische grondgebied van personen die zich in Ruanda vermoedelijk schuldig hebben gemaakt aan misdaden tegen de menselijkheid en het beleid dat de minister te hunnen aanzien voert ».

De heer Van Hooland tot de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over « het federaal beleid voor de gemeentelijke politiekorpsen ».

Mevrouw Maes tot de minister van Landsverdediging over « het standpunt van de Regering over anti-personenmijnen ».

Mevrouw Maes tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken en tot de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over « de bocht in het Zaïrebeleid van de Regering ».

De heer Maertens tot de Eerste minister over « het taalincident veroorzaakt door de heer J.-M. Dehousse, minister van Wetenschapsbeleid en Infrastructuur, op de slotzitting van het symposium georganiseerd te Oostende naar aanleiding van 'tien jaar Belgica' ».

Mevrouw Herzet tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « de sekten, de toename van hun activiteiten en de middelen om zich daartegen te verzetten ».

De heer Vermeiren tot de Eerste minister over « de pogingen van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest om zich bevoegdheden toe te eigenen in het Vlaamse Gewest ».

De heer Benker tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « de situatie in ex-Joegoslavië ».

ONTSLAG VAN EEN SENATOR:

Bladzijde 67.

AANVULLEND ONDERZOEK VAN GELOOFSBRIEVEN EN EEDAFLEGGING:

Bladzijde 67.

BENOEMING VAN EEN STAATSRAAD:

Bladzijde 68.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijden 68 en 88.

ONTWERPEN EN VOORSTEL VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 15 december 1970 op de uitoefening van de beroepswerkzaamheden in de kleine en middelgrote handels- en ambachtsondernemingen.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 68.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Protocol nr. 9 bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, gedaan te Rome op 6 november 1990.

Algemene beraadslaging. — Spreker: de heer Vandenberghe, blz. 69.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 69.

Projet de loi portant approbation des actes internationaux suivants:

1. Accord européen établissant une association entre les Communautés européennes et leurs Etats membres, d'une part, et la République slovaque, d'autre part, annexes I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XIb, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIb, XVIc et XVII, protocoles 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 et 8, et acte final;
2. Accord européen établissant une association entre les Communautés européennes et leurs Etats membres, d'une part, et la République tchèque, d'autre part, annexes I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XIb, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIb, XVIc et XVII, protocoles 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 et 8, et acte final, signés à Luxembourg le 4 octobre 1993.

Discussion et vote de l'article unique, p. 69.

Proposition de loi prise en application de l'article 41, § 5, de la Constitution.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Seeuws, rapporteur, Lallemand, Arts, Flagothier, Verreycken, p. 70.

Discussion et vote des articles, p. 78.

DOTATION DU SENAT. — DEPENSES DE L'EXERCICE 1993, BUDGET POUR L'EXERCICE 1994 ET PREVISIONS BUDGETAIRES POUR L'EXERCICE 1995:

Orateur: M. le Président, p. 83.

INTERPELLATIONS (Discussion):

Interpellation de M. Suykerbuyk au ministre des Petites et Moyennes Entreprises et de l'Agriculture sur « l'absence de réglementation de l'accès à la profession d'entrepreneur de jardin ».

Orateurs: M. Suykerbuyk, M. Bourgeois, ministre des Petites et Moyennes Entreprises et de l'Agriculture, p. 83.

Interpellation de M. Cuyvers au ministre des Petites et Moyennes Entreprises et de l'Agriculture sur « le comité d'experts pour l'agrèation des parcs zoologiques ».

Orateurs: M. Cuyvers, M. Bourgeois, ministre des Petites et Moyennes Entreprises et de l'Agriculture, p. 86.

PROJETS DE LOI (Dépôt):

Page 88.

Projet de loi portant approbation de la Convention relative à la détermination de l'Etat responsable de l'examen d'une demande d'asile présentée dans l'un des Etats membres des Communautés européennes, faite à Dublin le 15 juin 1990, à Rome le 7 décembre 1990 et à Luxembourg le 13 juin 1991.

Projet de loi portant approbation du Quatrième Protocole, signé à Bruxelles le 3 mars 1992, portant modification de la Convention coordonnée instituant l'Union économique belgo-luxembourgeoise, établie conformément à l'article XXIII du protocole de révision, signé à Bruxelles le 29 janvier 1963.

Projet de loi relative au travail des étudiants et des jeunes travailleurs.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van volgende internationale akten:

1. Europa-Overeenkomst waarbij een associatie wordt tot stand gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Slowaakse Republiek, anderzijds, bijlagen I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XIb, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIb, XVIc en XVII, protocollen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8, en slotakte;
2. Europa-Overeenkomst waarbij een associatie wordt tot stand gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Tsjechische Republiek, anderzijds, bijlagen I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XIb, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIb, XVIc en XVII, protocollen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8, en slotakte, ondertekend te Luxemburg op 4 oktober 1993.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 69.

Voorstel van wet tot uitvoering van artikel 41, § 5, van de Grondwet.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Seeuws, rapporteur, Lallemand, Arts, Flagothier, Verreycken, blz. 70.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 78.

DOTATIE VAN DE SENAAT. — UITGAVEN VAN HET DIENSTJAAR 1993, BEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1994 EN BEGROTINGSRAMINGEN VOOR HET DIENSTJAAR 1995:

Spreker: de Voorzitter, blz. 83.

INTERPELLATIES (Bespreking):

Interpellatie van de heer Suykerbuyk tot de minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw over « het uitblijven van een vestigingsregeling voor de tuinaannemers ».

Sprekers: de heer Suykerbuyk, de heer Bourgeois, minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw, blz. 83.

Interpellatie van de heer Cuyvers tot de minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw over « het comité van deskundigen voor de erkenning van de dieren-tuinen ».

Sprekers: de heer Cuyvers, de heer Bourgeois, minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw, blz. 86.

ONTWERPEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 88.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de Overeenkomst betreffende de vaststelling van de Staat die verantwoordelijk is voor de behandeling van een asielerzoek dat bij een van de lidstaten van de Europese Gemeenschappen wordt ingediend, gedaan te Dublin op 15 juni 1990, te Rome op 7 december 1990 en te Luxemburg op 13 juni 1991.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Vierde Protocol, ondertekend te Brussel op 3 maart 1992, houdende wijziging van de Gecoördineerde Overeenkomst tot oprichting van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, opgemaakt overeenkomstig artikel XXIII van het protocol houdende herziening, ondertekend te Brussel op 29 januari 1963.

Ontwerp van wet betreffende de studentenarbeid en de arbeid van jeugdige werknemers.

Projet de loi portant approbation des actes internationaux suivants:

- A. Accord instituant l'Organisation mondiale du commerce, acte final, annexes 1A, 1B, 1C, 2, 3 et 4, décisions et déclarations, et m. morandum d'accord sur les engagements relatifs aux services financiers, et
- B. Accord sur les marchés publics et appendices I, II, III et IV, faits à Marrakech le 15 avril 1994.

PROPOSITION DE LOI (Dépôt):

Page 88.

Mme Buyle et M. Snappe. — Proposition de loi abrogeant l'article 73 de la loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales, en ce qui concerne le cadre légal des agences locales pour l'emploi.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van volgende internationale akten:

- A. Akkoord houdende oprichting van de Wereldhandelsorganisatie, slotakte, bijlagen 1A, 1B, 1C, 2, 3 en 4, besluiten en verklaringen, en memorandum van akkoord inzake de verbintenissen betreffende financiële diensten, en
- B. Akkoord inzake overheidsaanbestedingen en aanhangsels I, II, III en IV, gedaan te Marrakech op 15 april 1994.

VOORSTEL VAN WET (Indiening):

Bladzijde 88.

Mevrouw Buyle en de heer Snappe. — Voorstel van wet tot opheffing van artikel 73 van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen, wat de wettelijke regeling van de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen betreft.

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 20 m.
De vergadering wordt geopend om 14 h 20 m.

CONGES — VERLOF

MM. Benker, Hasquin, Kuijpers, Loones, Lozie, Péciaux, Ulburghs, Van Erps, à l'étranger, et Grosjean, pour d'autres devoirs, demandent un congé.

Verlof vragen: de heren Benker, Hasquin, Kuijpers, Loones, Lozie, Péciaux, Ulburghs, Van Erps, in het buitenland, en Grosjean, wegens andere plichten.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

EXCUSES — VERONTSCHULDIGD

Mme Maes, MM. Van Aperen, pour d'autres devoirs; Borin, pour raison de santé; Grosjean, à l'étranger, et Wierinckx, pour raisons familiales, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Maes, de heren Van Aperen, wegens andere plichten; Borin, om gezondheidsredenen; Grosjean, in het buitenland, en Wierinckx, om familiale redenen.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

MEDEDELINGEN

Vlaamse Raad

Conseil de la Communauté française

COMMUNICATIONS

Vlaamse Raad

Conseil de la Communauté française

De Voorzitter. — Bij boodschappen van 18 oktober 1994 hebben de Vlaamse Raad en de *Conseil de la Communauté française* aan de Senaat laten weten dat zij zich ter vergadering van die dag geconstitueerd hebben.

Par messages du 18 octobre 1994, le *Vlaamse Raad* et le *Conseil de la Communauté française* font connaître au Sénat qu'ils se sont constitués en leurs séances de ce jour.

Conseil régional wallon
Brusselse Hoofdstedelijke Raad

Conseil régional wallon
Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale

De Voorzitter. — Bovendien hebben de *Conseil régional wallon* en de Brusselse Hoofdstedelijke Raad bij boodschappen van 19 oktober 1994 aan de Senaat laten weten dat zij zich ter vergadering van die dag geconstitueerd hebben.

Par ailleurs, par messages du 19 octobre 1994, le *Conseil régional wallon* et le *Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale* font aussi connaître au Sénat qu'ils se sont constitués en leurs séances de ce jour.

Verenigde Vergadering
van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie
Assemblée de la Commission communautaire française

Assemblée réunie de la Commission
communautaire commune
Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie
Assemblée de la Commission communautaire française

De Voorzitter. — Bij boodschappen van 20 oktober 1994 hebben de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de *Assemblée de la Commission communautaire française* insgelijks aan de Senaat laten weten dat zij zich ter vergadering van die dag geconstitueerd hebben.

Par messages du 20 octobre 1994, l'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune, le *Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie* et l'Assemblée de la Commission communautaire française ont également fait connaître au Sénat qu'ils se sont constitués en leurs séances de ce jour.

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

Rekenhof — Cour des comptes

De Voorzitter. — Bij brief van 24 oktober 1994 heeft het Rekenhof aan de Senaat overgezonden, het aanvullend verslag met de commentaar en opmerkingen betreffende het ontwerp van Alge-

mene Uitgavenbegroting voor het jaar 1995, ingediend bij de Kamer van volksvertegenwoordigers (Gedr. St. Kamer 1540/11, 1545/1 en 1546/1, 1993-1994) en van de daarbijkomende administratieve begrotingen.

Par lettre du 24 octobre 1994, la Cour des comptes a transmis au Sénat le rapport complémentaire reprenant l'ensemble des commentaires et des observations qu'appellent le projet de budget général des Dépenses de l'Etat pour l'année 1995, déposés à la Chambre des représentants (Doc. Chambre 1540/11, 1545/1 et 1546/1, 1993-1994) et les budgets administratifs y afférents.

— Verwezen naar de commissie voor de Financien.

Renvoi à la commission des Finances.

De Voorzitter. — Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rkenhof akte gegeven.

Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Europees Parlement — Parlement européen

De Voorzitter. — Bij brief van 17 oktober 1994 heeft de voorzitter van het Europees Parlement aan de Senaat overgezonden:

1. Een resolutie over het verslag van juli 1994 van de Onderzoekscommissie voor het goederenvervoer over de weg binnen de verenigde Europese binnenmarkt;

Par lettre du 17 octobre 1994, le président du Parlement européen a transmis au Sénat:

1. Une résolution sur le rapport de juillet 1994 de la Commission d'enquête sur le transport routier de marchandises au sein du marché unique européen;

2. Een resolutie over het Europa met verschillende snelheden;

2. Une résolution sur l'Europe à plusieurs vitesses;

3. Een resolutie over de illegale handel in nucleair materiaal;

3. Une résolution sur le trafic illicite des matières nucléaires, adoptées au cours de la période de session du 26 au 30 septembre 1994.

adoptées au cours de la période de session du 26 au 30 septembre 1994.

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

Renvoi à la commission des Relations extérieures.

Administratieve begrotingen — Budgets administratifs

De Voorzitter. — Ter uitvoering van artikel 14 van de wetten op de rijkscomptabiliteit, samengeordend op 17 juli 1991, en in overeenstemming met het ontwerp van wet houdende de Algemene Uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1995, heeft de Regering aan de Wergevende Vergaderingen overgezonden de administratieve begrotingen voor het begrotingsjaar 1995:

1° Van de Algemene Politie-eindienst en de Rijkswacht;

En exécution de l'article 14 des lois sur la comptabilité de l'Etat, coordonnées le 17 juillet 1991, et conformément au projet de loi contenant le budget général des Dépenses pour l'année budgétaire 1995, le Gouvernement a transmis aux Assemblées législatives les budgets administratifs pour l'année budgétaire 1995:

1° Du Service général d'appui policier et de la gendarmerie;

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur.

2° Van het ministerie van Economische Zaken;

2° Du ministère des Affaires économiques;

— Verwezen naar de commissie voor de Economische Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Economie.

3° Van het ministerie van Landsverdediging;

3° Du ministère de la Défense nationale;

— Verwezen naar de commissie voor de Defensie.

Renvoi à la commission de la Défense.

4° Van het ministerie van Justitie;

4° Du ministère de la Justice;

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

5° Van het ministerie van Financien;

5° Du ministère des Finances;

— Verwezen naar de commissie voor de Financien.

Renvoi à la commission des Finances.

6° Van het ministerie van Middenstand;

6° Du ministère des Classes moyennes;

— Verwezen naar de commissie voor de Landbouw en de Middenstand.

Renvoi à la commission de l'Agriculture et des Classes moyennes.

7° Van het ministerie van Landbouw;

7° Du ministère de l'Agriculture;

— Verwezen naar de commissie voor de Landbouw en de Middenstand.

Renvoi à la commission de l'Agriculture et des Classes moyennes.

8° Van het ministerie van Verkeer en Infrastructuur;

8° Du ministère des Communications et de l'Infrastructure;

— Verwezen naar de commissie voor de Infrastructuur.

Renvoi à la commission de l'Infrastructure.

9° Van de Rijksschuld.

9° De la Dette publique.

— Verwezen naar de commissie voor de Financien.

Renvoi à la commission des Finances.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIES

Wijzigingen

COMPOSITION DE COMMISSIONS

Modifications

De Voorzitter. — Bij het Bureau zijn voorstellen ingediend tot wijziging van de samenstelling van sommige commissies:

1° In de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen:

Zou de heer Goovaerts de heer Pede als effectief lid vervangen en zou de heer Pede de heer Goovaerts als plaatsvervangend lid vervangen.

Le Bureau est saisi de demandes tendant à modifier la composition de certaines commissions:

1° A la commission de la Révision de la Constitution et des Réformes des Institutions:

M. Goovaerts remplacerait M. Pede comme membre effectif et M. Pede remplacerait M. Goovaerts comme membre suppléant.

2° In de commissie voor de Financien:

Zou de heer De Gucht de heer Monset als plaatsvervangend lid vervangen.

2° A la commission des Finances:

M. De Gucht remplacerait M. Monset comme membre suppléant.

3° In het Adviescomité voor Europese aangelegenheden:

Zou de heer De Gucht de heer Goovaerts als effectief lid vervangen.

3° Au Comité d'avis chargé de questions européennes:

M. De Gucht remplacerait M. Goovaerts comme membre effectif.

Geen bezwaar?

Pas d'opposition?

Dan is aldus besloten.

Il en sera donc ainsi.

INTERPELLATIONS — INTERPELLATIES

Demandes — Verzoeken

M. le Président. — Le Bureau a été saisi des demandes d'interpellation suivantes:

1. De Mme Mayence-Goossens au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « la reprise de la coopération avec le Zaïre »;

Het Bureau heeft volgende interpellatieverzoeken ontvangen:

1. Van mevrouw Mayence-Goossens tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « de hervatting van de ontwikkelingssamenwerking met Zaïre »;

2. De M. Monfils au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur « la déclaration récente du ministre sur l'inutilité des initiatives législatives concernant les traitements de substitution comme la méthadone »;

2. Van de heer Monfils tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « de recente verklaring van de minister dat wetgevende initiatieven over de behandeling met vervangingsmiddelen zoals methadon overbodig zijn »;

3. De M. Lozie au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur « le dossier de la méthadone »;

3. Van de heer Lozie tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « het methadon-dossier »;

4. De M. Baise au Premier ministre, au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères et au secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement sur « la politique zaïroise du Gouvernement belge »;

4. Van de heer Baise tot de Eerste minister, tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken en tot de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over « het Zaïrebeleid van de Belgische Regering »;

5. De M. Bougard au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « la présence, sur le territoire belge, de personnes présumées responsables de crimes contre l'humanité perpétrés au Rwanda, et la politique du ministre à leur égard »;

5. Van de heer Bougard tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « de aanwezigheid op het Belgische grondgebied van personen die zich in Ruanda vermoedelijk schuldig hebben gemaakt aan misdaden tegen de menselijkheid en het beleid dat de minister te hunnen aanzien voert »;

6. De M. Van Hooland au ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique sur « la politique fédérale relative au corps de police communale »;

6. Van de heer Van Hooland tot de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over « het federaal beleid voor de gemeentelijke politiekorpsen »;

7. De Mme Maes au ministre de la Défense nationale sur « le point de vue du Gouvernement sur les mines antipersonnel »;

7. Van mevrouw Maes tot de minister van Landsverdediging over « het standpunt van de Regering over anti-persoonmijnen »;

8. De Mme Maes au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères et au secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement sur « le revirement dans la politique zaïroise du Gouvernement »;

8. Van mevrouw Maes tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken en tot de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over « de bocht in het Zaïrebeleid van de Regering »;

9. De M. Maertens au Premier ministre sur « l'incident linguistique provoqué par M. J.-M. Dehousse, ministre de la Politique scientifique et de l'Infrastructure, lors de la séance de clôture du symposium organisé à l'occasion des 'dix ans du Belgica' à Ostende »;

9. Van de heer Maertens tot de Eerste minister over « het taalincident veroorzaakt door de heer J.-M. Dehousse, minister van Wetenschapsbeleid en Infrastructuur, op de slotzitting van het symposium georganiseerd te Oostende naar aanleiding van 'tien jaar Belgica' »;

10. De Mme Herzet au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « les sectes, la recrudescence de leurs activités et les moyens de s'y opposer »;

10. Van mevrouw Herzet tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « de sekten, de toename van hun activiteiten en de middelen om zich daartegen te verzetten »;

11. De M. Vermeiren au Premier ministre sur « les tentations de la Région de Bruxelles-Capitale de s'approprier des compétences dans la Région flamande »;

11. Van de heer Vermeiren tot de Eerste minister over « de pogingen van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest om zich bevoegdheden toe te eigenen in het Vlaamse Gewest »;

12. De M. Benker au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « la situation en ex-Yougoslavie ».

12. Van de heer Benker tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « de situatie in ex-Joegoslavië ».

L'interpellation de M. Van Hooland figure à notre ordre du jour de ce mercredi. L'interpellation de M. Maertens et celle de Mme Maes relative au Zaïre auront lieu demain. La date des autres interpellations sera fixée ultérieurement.

De interpellatie van de heer Van Hooland staat op onze agenda van vandaag. De interpellatie van de heer Maertens en die van mevrouw Maes betreffende het Zaïrebeleid zullen morgen plaatshebben. De datum van de andere interpellaties wordt later bepaald.

ONTSLAG VAN EEN SENATOR

DEMISSION D'UN SÉNATEUR

De Voorzitter. — Bij brief van 16 oktober 1994 heeft de heer Ivan Verleyen, senator gekozen door het arrondissement Dendermonde-Sint-Niklaas, mij laten weten dat hij met ingang van 20 oktober 1994 van zijn mandaat afziet.

Par lettre du 16 octobre 1994, M. Ivan Verleyen, sénateur élu par l'arrondissement de Termonde-Saint-Nicolas, m'a fait savoir qu'il renonce à son mandat à la date du 20 octobre 1994.

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

AANVULLEND ONDERZOEK VAN DE GELOOFSBRIEVEN EN EEDAFLEGGING VAN EEN NIEUW LID

VERIFICATION COMPLEMENTAIRE DES POUVOIRS ET PRESTATION DE SERMENT D'UN NOUVEAU MEMBRE

De Voorzitter. — Bij de Senaat is het dossier aanhangig van de heer Alfons Boesmans, senator-opvolger voor het arrondissement Dendermonde-Sint-Niklaas, die in aanmerking komt om het mandaat te voltooien van de heer Ivan Verleyen, die ontslag heeft genomen.

Le Sénat est saisi du dossier de M. Alfons Boesmans, sénateur suppléant de l'arrondissement de Termonde-Saint-Nicolas, venant en ordre utile pour achever le mandat de M. Ivan Verleyen, démissionnaire.

De commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven is zopas bijeengekomen om de geloofsbrieven van de heer Alfons Boesmans te onderzoeken.

La commission de Vérifications des Pouvoirs vient de se réunir pour la vérification des pouvoirs de M. Alfons Boesmans.

Ik stel u voor onmiddellijk het verslag van deze commissie te horen.

Je vous propose d'entendre immédiatement le rapport de la commission.

Geen bezwaar?

Pas d'objection?

Dan verzoek ik de heer Barzin, rapporteur, kennistegaven van het verslag van de commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven.

De heer Barzin (PRL), rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de heer Alfons Boesmans, die op 24 november 1991 tot eerste opvolger van lijst nummer 2 voor het arrondissement Dendermonde-Sint-Niklaas is verkozen, en wier geloofsbrieven als zodanig op 16 december 1991 door de Senaat geldig zijn verklaard, komt in aanmerking om het mandaat te voltooien van de heer Ivan Verleyen, die ontslag heeft genomen.

Overeenkomstig artikel 235 van het Kieswetboek is uw commissie overgegaan tot een aanvullend onderzoek van de geloofsbrieven van de heer Alfons Boesmans. Zij heeft bevonden dat hij nog steeds aan de verkiesbaarheidsvereisten, opgelegd door de Grondwet, voldoet.

Bijgevolg heeft uw commissie de eer u eenparig voor te stellen, de heer Alfons Boesmans als lid van de Senaat toe te laten. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Daar niemand het woord vraagt, breng ik de conclusie van dit verslag in stemming.

Personne ne demandant la parole, je mets aux voix les conclusions de ce rapport.

— De conclusie van het verslag, bij zitten en opstaan in stemming gebracht, wordt aangenomen.

Les conclusions du rapport, mises aux voix par assis et levé, sont adoptées.

De Voorzitter. — Ik verzoek de heer Alfons Boesmans de grondwettelijke eed af te leggen.

De heer Boesmans (SP). — Ik zweer de Grondwet na te leven.

De Voorzitter. — Ik geef de heer Alfons Boesmans akte van zijn eedaflegging en verklaar hem aangesteld in zijn functie van senator. (*Applaus.*)

BENOEMING VAN EEN STAATSRaad

PRESENTATION D'UN CONSEILLER D'ETAT

De Voorzitter. — Bij brief van 14 oktober 1994 brengt de eerste voorzitter van de Raad van State ter kennis van de Senaat dat de algemene vergadering van de raad, tijdens haar openbare zitting van 11 oktober 1994, overeenkomstig artikel 70 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, overgegaan is tot het opmaken van een drievoudige lijst van kandidaten voorgedragen in het vooruitzicht van de benoeming tot de plaats van staatsraad (F.) die vacant is geworden.

Par lettre du 14 octobre 1994, le premier président du Conseil d'Etat porte à la connaissance du Sénat qu'en son audience publique du 11 octobre 1994, l'assemblée générale de ce conseil a procédé, conformément à l'article 70 des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat, à l'établissement d'une liste triple de candidats présentés en vue de la nomination à une place de conseiller d'Etat (F.) devenue vacante.

Her behoort de Senaat, overeenkomstig datzelfde artikel 70, paragraaf 1, over te gaan tot het voordragen van de kandidaten voor dit vacante ambt van staatsraad.

Il appartient au Sénat, en vertu de cet article 70, paragraphe premier, de procéder à la présentation des candidats pour cette place devenue vacante de conseiller d'Etat.

Werden door de Raad van State voorgedragen:

Eerste kandidaat:

De heer Pierre Lienardy, inspecteur van Financiën bij de Eerste minister en de minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt.

Tweede kandidaat:

Mevrouw Martine Scarcez, advocate bij de balie van Brussel.

Derde kandidaat:

De heer André Moyaerts, advocaat bij de balie van Brussel.

Ont été présentés par le Conseil d'Etat:

Premier candidat:

M. Pierre Lienardy, inspecteur des Finances près le Premier ministre et le ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique.

Deuxième candidat:

Mme Martine Scarcez, avocate au barreau de Bruxelles.

Troisième candidat:

M. André Moyaerts, avocat au barreau de Bruxelles.

Een oproep tot kandidaten werd gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 21 oktober 1994.

Un appel aux candidats a été publié dans le *Moniteur belge* du 21 octobre 1994.

De termijn waarbinnen de kandidaturen moeten worden ingediend wordt op 7 november 1994 afgesloten.

Le délai dans lequel les candidatures doivent être introduites sera clos le 7 novembre 1994.

Ik stel u voor tot de stemmingen met het oog op het opmaken van de lijsten van de kandidaten, in de loop van een volgende openbare vergadering over te gaan.

Je vous propose de procéder aux scrutins en vue de l'établissement de la liste des candidats au cours d'une séance publique ultérieure.

Geen bezwaar?

Pas d'opposition?

Dan is aldus besloten.

Il en sera donc ainsi.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Dames en heren, ik stel voor aan de agenda van morgennamiddag twee interpellaties toe te voegen: een interpellatie van mevrouw Maes tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, over de bocht in het Zaïrebeleid van de Regering, en een interpellatie van de heer Maertens tot de Eerste minister over het taalincident veroorzaakt door de heer Jean-Maurice Dehousse, minister van Wetenschapsbeleid en Infrastructuur, op de slotzitting van het symposium georganiseerd te Oostende naar aanleiding van 10 jaar *Belgica*. Wanneer deze interpellaties precies worden gehouden is afhankelijk van de beschikbaarheid van de bevoegde ministers. Ik denk meer bepaald aan de beschikbaarheid van de Eerste minister. Het is mogelijk dat deze interpellaties 's namiddags na de stemmingen worden gehouden, maar ze kunnen ook in de agenda van de late voormiddag worden ingelast.

Is de Senaat het eens met deze regeling van de werkzaamheden?

Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre des travaux? (*Assentiment.*)

Dan is hiertoe besloten.

Il en est ainsi décidé.

ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 15 DECEMBER 1970 OP DE UITOEFENING VAN DE BEROEPSWERKZAAMHEDEN IN DE KLEINE EN MIDDELGROTE HANDELS- EN AMBACHTSONDERNEMINGEN

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI MODIFIANT LA LOI DU 15 DECEMBRE 1970 SUR L'EXERCICE DES ACTIVITES PROFESSIONNELLES DANS LES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES DU COMMERCE ET DE L'ARTISANAT

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 15 december 1970 op de uitoefening van de beroepswerkzaamheden in de kleine en middelgrote handels- en ambachtsondernemingen.

Nous abordons l'examen du projet de loi modifiant la loi du 15 décembre 1970 sur l'exercice des activités professionnelles dans les petites et moyennes entreprises du commerce et de l'artisanat.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Beerden, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Daar niemand het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het ontwerp van wet.

Personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close, et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

L'article premier est ainsi rédigé:

Article 1er. L'article 4 de la loi du 15 décembre 1970 sur l'exercice des activités professionnelles dans les petites et moyennes entreprises du commerce et de l'artisanat est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 4. Le Roi peut, après consultation du Conseil supérieur des Classes moyennes, imposer des connaissances de gestion pour l'exercice des activités professionnelles dans les petites et moyennes entreprises du commerce et de l'artisanat qu'il détermine. »

Artikel 1. Artikel 4 van de wet van 15 december 1970 op de uitoefening van de beroepswerkzaamheden in de kleine en middelgrote handels- en ambachtsondernemingen, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 4. De Koning kan, na raadpleging van de Hoge Raad voor de Middenstand, kennis van bedrijfsbeheer opleggen voor het uitoefenen van beroepswerkzaamheden in de kleine en middelgrote handels- en ambachtsondernemingen die Hij bepaalt. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. A l'article 6, a), de la même loi, modifié par la loi du 25 février 1987, sont apportées les modifications suivantes:

1° Le 7° est abrogé;

2° Le texte est complété par un alinéa rédigé comme suit:

« La liste ci-dessus peut-être modifiée par le Roi. »

Art. 2. In artikel 6, a), van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 25 februari 1987, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° Het 7° wordt opgeheven;

2° De tekst wordt aangevuld met een lid luidend als volgt:

« Vorenstaande lijst kan worden gewijzigd door de Koning. »

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET PROTOCOL NR. 9 BIJ HET VERDRAG TOT BESCHERMING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS EN DE FUNDAMENTELE VRIJHEDEN, GEDAAN TE ROME OP 6 NOVEMBER 1990

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DU PROTOCOLE N° 9 DE LA CONVENTION DE SAUVEGARDE DES DROITS DE L'HOMME ET DES LIBERTÉS FONDAMENTALES, FAIT A ROME LE 6 NOVEMBRE 1990

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Protocol nummer 9 bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, gedaan te Rome op 6 november 1990.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1994-1995
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1994-1995

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation du Protocole n° 9 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, fait à Rome le 6 novembre 1990.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Geens, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Het woord is aan de heer Vandenberghe.

De heer Vandenberghe (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, ik had hier eigenlijk de minister van Buitenlandse Zaken verwacht, maar het blijkt dat hij in de Kamer moet aanwezig zijn. Ik heb namelijk het woord gevraagd om er bij hem nogmaals op aan te dringen — zoals ik enkele maanden geleden in een interpellatie ook reeds heb gedaan — sneller werk te maken van de omzetting van de aanvullende protocols bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens. Het negende protocol dat wij vandaag behandelen, dateert van 1990 en het verslag van collega Geens toont aan dat er geen enkel probleem was om het betreffende wetsontwerp aan Kamer en Senaat voor te leggen. Een dergelijke vertraging moet zeker worden vermeden voor het elfde protocol dat België in mei 1994 heeft ondertekend. Dit protocol houdt de oprichting in van een voltijds Europees Hof voor de rechten van de mens, zodat de duizenden klachten die bij het Hof van Straatsburg werden ingediend en die reeds vijf tot zes jaar in behandeling zijn, efficiënter en binnen een redelijkere termijn kunnen worden afgehandeld. Ik zie geen enkele reden waarom de Regering niet onmiddellijk het wetsontwerp tot goedkeuring van het elfde protocol kan indienen, te meer daar dit dringend is. Alle landen van de Raad van Europa die dit protocol hebben ondertekend, moeten het immers in hun interne wetgeving hebben omgezet alvorens het Europees Hof tot bescherming van de rechten van de mens, nieuwe versie, effectief kan functioneren.

Mijnheer de Voorzitter, ziedaar de enige opmerking die ik wilde maken bij het wetsontwerp ter goedkeuring van het negende protocol dat ertoe strekt iedere rechtsonderhorige de mogelijkheid te geven een uitspraak van het Hof van Straatsburg te bekomen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

L'article unique du projet de loi est ainsi rédigé:

Article unique. Le Protocole n° 9 à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, Fait à Rome le 6 novembre 1990, sortira son plein et entier effet.

Enig artikel. Het Protocol nr. 9 bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden,

Gedaan te Rome op 6 november 1990, zal volkomen uitwerking hebben.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DES ACTES INTERNATIONAUX SUIVANTS:

1. ACCORD EUROPEEN ETABLISANT UNE ASSOCIATION ENTRE LES COMMUNAUTES EUROPEENNES ET LEURS ETATS MEMBRES, D'UNE PART, ET LA REPUBLIQUE SLOVAQUE, D'AUTRE PART, ANNEXES I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XIb, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIb, XVIc ET XVII, PROTOCOLES 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ET 8, ET ACTE FINAL;

2. ACCORD EUROPEEN ETABLISSENT UNE ASSOCIATION ENTRE LES COMMUNAUTES EUROPEENNES ET LEURS ETATS MEMBRES, D'UNE PART, ET LA REPUBLIQUE TCHEQUE, D'AUTRE PART, ANNEXES I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIIb, XVIIc ET XVII, PROTOCOLES 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ET 8, ET ACTE FINAL,

SIGNES A LUXEMBOURG LE 4 OCTOBRE 1993

Discussion et vote de l'article unique

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN VOLGENDE INTERNATIONALE AKTEN:

1. EUROPA-OVEREENKOMST WAARBIJ EEN ASSOCIATIE WORDT TOT STAND GEBRACHT TUSSEN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN EN HUN LIDSTATEN, ENERZIJD, EN DE SLOWAakse REPUBLIEK, ANDERZIJD, BIJLAGEN I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIIb, XVIIc EN XVII, PROTOCOLLEN 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 EN 8, EN SLOTAKTE;

2. EUROPA-OVEREENKOMST WAARBIJ EEN ASSOCIATIE WORDT TOT STAND GEBRACHT TUSSEN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN EN HUN LIDSTATEN, ENERZIJD, EN DE TSJECHISCHE REPUBLIEK, ANDERZIJD, BIJLAGEN I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIIb, XVIIc EN XVII, PROTOCOLLEN 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 EN 8, EN SLOTAKTE, ONDERTEKEND TE LUXEMBURG OP 4 OKTOBER 1993

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation des actes internationaux suivants:

1. Accord européen établissant une association entre les Communautés européennes et leurs Etats membres, d'une part, et la République slovaque, d'autre part, annexes I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIIb, XVIIc et XVII, protocoles 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 et 8, et acte final;

2. Accord européen établissant une association entre les Communautés européennes et leurs Etats membres, d'une part, et la République tchèque, d'autre part, annexes I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIIb, XVIIc et XVII, protocoles 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 et 8, et acte final, signés à Luxembourg le 4 octobre 1993.

Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van volgende internationale akten:

1. Europa-Overeenkomst waarbij een associatie wordt tot stand gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Slowaakse Republiek, anderzijds, bijlagen I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIIb, XVIIc en XVII, protocollen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8, en slotakte;

2. Europa-Overeenkomst waarbij een associatie wordt tot stand gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Tsjechische Republiek, anderzijds, bijlagen I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIIb, XVIIc en XVII, protocollen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8, en slotakte, ondertekend te Luxemburg op 4 oktober 1993.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

M. Pécriaux, rapporteur, se réfère à son rapport.

Personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Daar niemand het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten.

L'article unique du projet de loi est ainsi rédigé:

Article unique. Les actes internationaux suivants sortiront leur plein et entier effet:

1. Accord européen établissant une association entre les Communautés européennes et leurs Etats membres, d'une part, et la République slovaque, d'autre part, annexes I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIIb, XVIIc et XVII, protocoles 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 et 8, et acte final;

2. Accord européen établissant une association entre les Communautés européennes et leurs Etats membres, d'une part, et la République tchèque, d'autre part, annexes I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIIb, XVIIc et XVII, protocoles 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 et 8, et acte final, signés à Luxembourg le 4 octobre 1993.

Enig artikel. De volgende internationale akten zullen volkomen uitwerking hebben:

1. Europa-Overeenkomst waarbij een associatie wordt tot stand gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Slowaakse Republiek, anderzijds, bijlagen I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIIb, XVIIc en XVII, protocollen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8, en slotakte;

2. Europa-Overeenkomst waarbij een associatie wordt tot stand gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Tsjechische Republiek, anderzijds, bijlagen I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIa, XII, XIII, XIV, XV, XVIa, XVIIb, XVIIc en XVII, protocollen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8, en slotakte, ondertekend te Luxemburg op 4 oktober 1993.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

**VOORSTEL VAN WET TOT UITVOERING
VAN ARTIKEL 41, § 5, VAN DE GRONDWET**

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

**PROPOSITION DE LOI PRISE EN APPLICATION
DE L'ARTICLE 41, § 5, DE LA CONSTITUTION**

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het voorstel van wet tot uitvoering van artikel 41, paragraaf 5, van de Grondwet.

Nous abordons l'examen de la proposition de loi prise en application de l'article 41, paragraphe 5, de la Constitution.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Seeuws (SP), rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming van de Instellingen heeft zes intensieve vergaderingen gewijd aan de bespreking van het wetsvoorstel van collega Lallemand en van andere leden van de Senaat tot uitvoering van artikel 41, § 5, nu artikel 82 van de Grondwet, met het oog op de instelling van een parlementaire overlegcommissie tussen Kamer en Senaat.

Het is nuttig enige achtergrondinformatie te geven bij de totstandkoming van dit sluitstuk van de jongste staatsvorming.

Uit de toelichting van de Eerste minister bij het politiek akkoord over de recente grondwetsherziening bleek duidelijk dat de nieuwe werkverdeling tussen de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat nauw aansluit bij de besluiten van de toenmalige gemengde Parlementaire Commissie voor de Hervorming van de Instellingen, zoals vervat in het verslag-Gol-Leemans, waarover tussen verschillende woordvoerders van de partijen een ruime consensus bestond.

De uit dit politiek akkoord gegroeide idee tot instelling van een parlementaire overlegcommissie, ingevolge de grondige hervorming van de instellingen, ook en vooral wat hun samenstelling en bevoegdheden betreft, zoals is toegelicht in het verslag van collega Erdman over de herziening van artikel 41 van de Grondwet, is als het ware het sluitstuk van de hervorming van het tweekamersstelsel, zonder hetwelk de Kamers, met hun onderscheiden opdrachten, niet kunnen functioneren.

Het wetsvoorstel dat we thans bespreken, beoogt de instelling van een parlementaire overlegcommissie, paritair samengesteld uit leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat, die krachtens het huidige artikel 82 van de Grondwet bevoegdheidsconflicten kan regelen tussen de Kamer en de Senaat en die eveneens de bevoegdheid heeft om te allen tijde de onderzoekstermijnen die grondwettelijk zijn voorgeschreven inzake het evocatierecht en het initiatiefrecht van de Senaat, te verlengen.

Het wetsvoorstel bepaalt dus de samenstelling en de werkwijze van de commissie, evenals de berekeningswijze van de termijnen omschreven in artikel 41 van de Grondwet.

Deze parlementaire overlegcommissie zal dus een belangrijke rol spelen bij het in praktijk brengen van het nieuwe tweekamerstelsel, door een permanente dialoog te voeren tussen de Senaat en de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Met inachtneming van de autonomie van de twee Kamers vormt de parlementaire overlegcommissie een wezenlijk bestanddeel van de hervorming van het tweekamerstelsel, zonder hetwelk de rationalisering en de specialisering van het parlementaire werk, evenals de kwaliteitsbewaking van het wetgevend werk niet kunnen worden gerealiseerd.

Het is ook aangewezen de aandacht te vestigen op drie belangrijke opmerkingen in het advies van de Raad van State over het wetsvoorstel, opmerkingen die verduidelijken dat de parlementaire overlegcommissie geen klassieke parlementaire commissie is.

In tegenstelling tot de gewone parlementscmissies, die zich ertoe beperken verslag uit te brengen aan de algemene vergadering, moet de parlementaire overlegcommissie beslissingen nemen die voor beide vergaderingen van rechtswege bindend zijn.

In tegenstelling ook tot deze commissie is de parlementaire overlegcommissie paritair samengesteld uit leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat. Zij is immers de enige commissie die ingevolge een artikel van de Grondwet wordt opgericht en bij wet wordt geregeld. Het Reglement van de assenblées is niet van toepassing, zoals dat voor de klassieke parlementaire commissies het geval is.

Tenslotte is het ook nodig om enige toelichting te geven bij het verslag van de bespreking, aangezien het niet mogelijk bleek om de besprekingen in chronologische volgorde van de artikelen weer te geven.

Inderdaad, het voorstel van wet dat nu wordt behandeld, werd na voorafgaande informele contacten tussen de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat, een eerste maal beproven in de commissie, zonder evenwel tot formele stemmingen over te gaan.

Over de gewijzigde tekst van het wetsvoorstel die na deze eerste besprekingen bij consensus was tot stand gekomen, werd opnieuw overleg gepleegd met de Kamer van volksvertegenwoordigers.

De commissie heeft vervolgens een nieuwe, tweede bespreking gewijd aan het voorstel, waarbij werd uitgegaan van de reeds vermelde gewijzigde tekst.

Er werden dan ook amendementen ingediend op het wetsvoorstel in de verschillende stadia van de besprekingen waarop ik zonet heb gewezen.

De amendementen die werden ingediend, voor of nog tijdens de eerste bespreking in de commissie, werden als bijlage bij het verslag gevoegd.

In het verslag zelf worden ze slechts vermeld in zoverre zij besproken werden in de commissie. Een groot aantal van de eerst ingediende amendementen werden immers overbodig ingevolge later ingediende amendementen die ertoe strekten het voorstel aan te passen aan de opmerkingen van de Raad van State en aan de resultaten van het voorafgaand informeel overleg met de Kamer.

De amendementen die werden ingediend op de gewijzigde tekst van het voorstel worden vanzelfsprekend in het verslag zelf opgenomen.

Thans zal ik nader ingaan op de algemene bespreking.

De hoofdindieners herinnert aan het doel van het voorstel van wet, inzonderheid met het oog op de eventuele verlenging van de termijnen en het regelen van de bevoegdheidsconflicten.

Deze bepaling werd tijdens de bespreking over de herziening van het tweekamerstelsel ingevoegd op aandringen van de senatoren om de nieuwe Senaat enige bewegingsruimte en een minimum aan tijd te gunnen om de door de grondwetgever toevertrouwde opdracht naar behoren te kunnen uitvoeren.

De hoofdindieners wijst op enkele problemen. Een eerste probleem betreft de vertegenwoordiging van de kleine fracties. Aanvankelijk ging zijn voorkeur uit naar een proportionele vertegenwoordiging, weliswaar met pariteit tussen Kamer en Senaat. De opmerkingen hiertegen van de Raad van State leken echter gefundeerd. Een ander probleem is dit van de wetgevende «arriéré», na de eerstvolgende verkiezingen.

De Kamer stelde voor om dit artikel van het voorstel te schrappen en te regelen bij afzonderlijke wet.

Het probleem hierbij is de onzekerheid omtrent de totstandkoming van de wet vóór men zicht heeft op de strekking ervan. Ook moet worden voorkomen dat de nieuwe Senaat onmiddellijk na de nieuwe verkiezingen wordt geconfronteerd met een hele reeks hangende ontwerpen en voorstellen van wet.

Tijdens de daaropvolgende algemene bespreking verheugt een lid zich over de ruime consensus over de strekking van het voorstel, maar hoopt dat de overlegcommissie slechts in de marge zal moeten functioneren, rekening houdend met de vastgelegde procedure.

De voorzitter wenst er bij het begin van de bespreking aan te herinneren dat het wetsvoorstel van collega Lallemand tot stand is gekomen in overleg met de grote meerderheid van de fractievoorzitters en dat in ruime mate rekening werd gehouden met het advies van de Raad van State.

De ingediende amendementen waren de neerslag van een gestructureerd overleg met de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Wat het juridisch statuut van de parlementaire commissie aangaat, wordt opgemerkt dat het geen autonome instelling is zoals Kamer en Senaat, maar een instrument van dialoog.

De indiener preciseert dat hij op één punt is afgeweken van het advies van de Raad van State, namelijk inzake de opschorting van de afkondiging van een wet die, zoals de Raad van State opmerkte, het prerogatief van de Koning is. Daarenboven wordt beklemtoond dat, na de eindstemming in de Kamer over een aangelegenheid waarvoor alleen de Kamer bevoegd is, het betrokken ontwerp niet langer aanhangig is bij het Parlement.

Met de handhaving van die bepaling wil de indiener een debat uitlokken over de eventualiteit dat de Kamer in extremis op een «monocamerale» tekst een amendement aanneemt dat een geheel of gedeeltelijke «bicamerale» materie betreft, wat in de huidige stand van zaken niet kan. Men wenst inderdaad niet dat het Arbitragehof zich zou inlaten met de beoordeling van de aard van de wetten en de vraag of zij monocamerale, zuiver bicamerale of evocerbare aangelegenheden betreffen. Er moest dus een oplossing worden gevonden voor het probleem. De Kamer suggereerde te wachten met het overzenden van een aangenomen tekst ter afkondiging, maar die denkpiste is niet conform de Grondwet.

Wat de samenstelling van de overlegcommissie betreft, dacht de hoofdindieners oorspronkelijk aan een ruime vertegenwoordiging van 36 leden teneinde alle fracties aan bod te laten komen. Dit bleek echter een te zware belasting voor het beperkt aantal senatoren. Het zou een sereen debat moeilijk maken. De commissie moet immers in grote mate een verzoenende rol spelen.

Wat de procedure aangaat, betreurt de hoofdindieners dat de Senaat bij de laatste hervorming al te zeer beperkt werd in zijn mogelijkheden, vooral op het niveau van de termijnen. Dit heeft allicht te maken met de houding van sommigen tegenover het tweekamerstelsel. Er kan dus moeilijk worden toegegeven op het probleem van de raadpleging van de Raad van State, die de voorgelegde teksten ernstig moet kunnen onderzoeken.

Op een desbetreffende vraag wijst de hoofdindieners er nog op dat de overlegcommissie een nagenoeg jurisdictionele bevoegdheid heeft inzake belangenconflicten en het verlengen van de termijnen, eventueel tegen het verzet van één assemblée in. De commissie zal dan ook vergaderen met gesloten deuren, waarbij

de toegang niet alleen wordt geweigerd aan wie vreemd is aan het Parlement, maar ook aan de parlementsleden die geen lid zijn van de commissie.

De vertegenwoordiging van de kleine fracties zou bijvoorbeeld kunnen worden geregeld door middel van observatoren, hoewel de Kamer voorstander is van een absolute beperking.

Rekening houdend met de specifieke opdracht van de commissie werd het voorstel geopperd om de commissie samen te stellen uit een beperkte groep van personen, bijvoorbeeld de voorzitter en de ondervoorzitter, waarbij de proportionaliteit geen essentiële vereiste zou zijn.

Verwijzend naar het standpunt van zijn fractie herinnert een lid eraan dat hij altijd voorstander is geweest van het enkamerstelsel, maar dat de Senaat zich ten tijde van de staatshervorming al te zeer in de hoek heeft laten drummen. Hij uit dan ook de vrees dat de overlegcommissie tot eindeloze debatten zal leiden.

De hoofddiener merkt in dit verband nog op dat, gelet op de complexer procedures, de commissie in grote mate zal bestaan uit leidinggevende parlementsleden met ervaring in het parlementaire werk en met een gedegen juridische kennis.

De voorzitter verwijst naar de stelling van de Raad van State die opmerkte dat de voorzitters van Kamer en Senaat volwaardig lid moeten zijn van de commissie, wat impliceert dat zij worden meegeteld voor de proportionele verdeling.

Nog in dat verband stelt de hoofddiener dat, aangezien de Bureaus van Kamer en Senaat per zitting worden benoemd, terwijl de commissie in principe wordt samengesteld per legislatuur, het een oplossing zou kunnen zijn de voorzitters jaarlijks in hun functie te bevestigen.

Mijnheer de Voorzitter, voor de artikelsgewijze bespreking verwijs ik naar mijn schriftelijk verslag waarin punctueel de eerste en de tweede bespreking van de gewijzigde artikelen van het wetsvoorstel worden weergegeven.

Bij de aanvang van de tweede bespreking, na het informeel overleg met de Kamer, besliste de commissie eenparig om bij de nieuwe bespreking uit te gaan van de gewijzigde tekst.

De commissie besliste bijgevolg met eenparigheid de amendementen bij het oorspronkelijk voorstel van wet die in de gewijzigde tekst werden opgenomen, als aangenomen te beschouwen, onder voorbehoud van een eventuele nieuwe amendering van sommige artikelen tijdens de tweede bespreking van het voorstel.

De amendementen die niet in de gewijzigde teksten werden opgenomen werden ingetrokken, met uitzondering van het amendement van de heren Schiltz en Loones bij artikel 15 van de gewijzigde tekst.

In mijn mondelinge toelichting zal ik mij noodgedwongen beperken tot een beknopte weergave van de samengevoegde bespreking van de artikelen die tot de definitieve goedgekeurde tekst hebben geleid.

Artikel 1 van het wetsvoorstel behandelt de samenstelling van de parlementaire overlegcommissie voor de duur van de zittingsperiode. De eerste discussie betrof de mededeling aan Kamer en Senaat in verband met de samenstelling van de overlegcommissie. Beide Kamers moeten immers zelf instaan voor de informatie van hun respectieve leden.

Wat het begrip « installeren » betreft, merkt de hoofddiener op dat er twee stadia moeten worden onderscheiden: een eerste bij de aanwijzing van de leden; een tweede bij de formele installatie. De overlegcommissie moet worden opgericht van zodra parlementair werk mogelijk is, na de samenstelling van beide Kamers en dus onmiddellijk na de benoeming van hun respectieve Bureaus.

Er wordt opgemerkt dat er geen twee soorten Bureaus zijn. Elk Bureau dat het voorlopig Bureau vervangt dat de plenaire vergadering opent, is een vast Bureau, ook al wordt dit na de vorming van de Regering gewijzigd of vervangen.

De commissie is het eens met volgende bepaling: « Na elke algehele vernieuwing van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat stellen beide assemblees, na de benoeming van hun vast Bureau, de parlementaire overlegcommissie samen bedoeld in artikel 82 van de Grondwet. »

Over de installatie van de commissie zal een proces-verbaal worden opgemaakt, dat wordt ondertekend door de voorzitters van beide assemblees, die hun respectieve vergaderingen ervan in kennis stellen.

De hoofddiener verwijst nog naar de bezwaren die door de Kamer tegen het laatste lid van artikel 1 werden aangevoerd omdat het ondenkbaar zou zijn dat elke wetgevende activiteit zou worden geblokkeerd zolang de Senaat niet definitief is samengesteld. Zoals u weet zal ook de toekomstige Senaat in drie trappen worden samengesteld. Zo kan de Kamer onverwijld willen stemmen over dringende monocamerale wetten, zoals de voorlopige kredieten en de legercontingenten, nog vóór de samenstelling van de overlegcommissie.

De hoofddiener merkt op dat dit soort wetten weliswaar in principe aan de bevoegdheid van de Senaat ontsnappen, maar dat er het niet te verwaarlozen risico is van bijvoorbeeld het goedkeuren van begrotingsruiten als gevolg van het indienen van amendementen. Het is dan ook niet aanvaardbaar dat de Kamer wetten zou kunnen goedkeuren vóór de overlegcommissie bestaat.

Na deze discussie gaat de commissie akkoord met een amendement van de heer Erdman waarbij stemmingen over wetsbepalingen enkel kunnen plaatshebben indien ze betrekking hebben op aangelegenheden bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Artikel 2 handelt over de taak van de overlegcommissie.

De commissie is het eens om het ten derde van dit artikel te vervangen door de bepaling « dat overeenkomstig artikel 80 van de Grondwet de termijnen worden bepaald waarbij de Senaat zich moet uitspreken wanneer de Regering de spoedbehandeling vraagt » en het ten vierde, door de bepaling dat « overeenkomstig artikel 81, vijfde lid, van de Grondwet de termijn moet worden bepaald waarbinnen de Kamer zich moet uitspreken over een ontwerp van wet dat haar door de Senaat wordt overgezonden of teruggezonden ».

De hoofddiener stelt een nieuw ten vijfde voor met betrekking tot de toepassing van artikel 92^{quater} van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, om te bepalen hoe de Kamers adviezen kunnen verstrekken over voorstellen van normatieve rechtshandelingen van de Commissie van de Europese Gemeenschappen, een bevoegdheid van de Senaat.

Op de discussie over de voorgestelde paragraaf 6, dat overleg beoogt te organiseren tussen beide Kamers over de parlementaire werkzaamheden, en waarvan de Raad van State in eerste instantie de schrapping voorstelt, repliceert de hoofddiener dat de essentie van de overlegcommissie erin bestaat de werking van het tweekamerstelsel te verzekeren, wat bij uitstek gebeurt door overleg over de organisatie van de werkzaamheden, waarover echter niet moet worden gestemd.

Gelet op de bezwaren die door de Kamer van volksvertegenwoordigers desbetreffend werden geformuleerd, beslist de commissie terug te komen op haar oorspronkelijk voorstel en het organiseren van overleg tussen beide Kamers over de parlementaire werkzaamheden niet langer te beschouwen als de taak van de commissie. Dit betekent evenwel niet dat er tussen beide assemblees geen overleg meer zou zijn. Integendeel, dat is een noodzakelijke voorwaarde voor het goede verloop van de toekomstige parlementaire procedure.

Artikel 3 behandelt de samenstelling van de commissie.

Op voorstel van de hoofddiener wordt beslist het aantal commissieleden terug te brengen tot 22 en de evenredige vertegenwoordiging te berekenen voor iedere assemblee afzonderlijk, inbegrepen de beide voorzitters.

Beslist wordt echter te preciseren dat het gaat over « de evenredige vertegenwoordiging van de fracties », om verwarring met het begrip « technische fracties » te voorkomen.

In tegenstelling tot het oorspronkelijk voorstel zouden de plaatsvervangers de vergadering slechts kunnen bijwonen als een titularis afwezig is.

De commissie is het erover eens dat onder dezelfde voorwaarden een zelfde aantal plaatsvervangers in elke assemblee worden aangeduid en dat de commissie zal worden bijgestaan door de griffiers van beide assemblees.

Aangezien de Raad van State bezwaren had tegen het oorspronkelijk voorgestelde artikel dat de aanwezigheid van een lid van de Regering regelde, gaat de commissie akkoord met een amendement van de hoofdindieners om een nieuw artikel 4 in te voegen, waarbij de commissie de leden van de Regering kan uitnodigen om haar vergaderingen bij te wonen en dezen kunnen vragen om te worden gehoord.

De commissie is het eens met een nieuw artikel 5 waarbij bepaald wordt dat de commissie kan worden aangezocht ofwel door één van de voorzitters, ofwel op schriftelijk verzoek van ten minste acht van haar leden, waarbij de akte het onderwerp van het verzoek vermeldt, de voorzitters de leden van hun assemblée in kennis stellen van het feit dat de commissie werd aangezocht, en op initiatief van beide voorzitters of van één van hen, uiterlijk de dag na de neerlegging van het verzoek, een schriftelijke uitnodiging wordt verzonden.

Na een uitgebreide discussie over de vormvereisten van de uitnodigingen, beslist de commissie om in voorkomend geval, de ontwerpen, voorstellen en amendementen die aan de commissie zullen worden voorgelegd, toe te voegen.

Het nieuwe artikel 6 handelt over het reglement van orde.

De nieuw voorgestelde tekst regelt het voorzitterschap van de commissie die beurtelings en voor de duur van de parlementaire zitting wordt voorgezeten door de Voorzitter van de Senaat en door de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers. Ze zijn echter beiden voorzitter, zoals dat ook wordt toegepast in het Arbitragehof.

De commissie beslist ook dat het reglement van orde zal bepalen onder welke voorwaarden sommige leden van de Kamer en van de Senaat, die geen lid zijn van de commissie, de vergaderingen kunnen bijwonen, teneinde onder meer te beantwoorden aan de suggesties van de Raad van State en ook om de niet-vertegenwoordigde fracties toegang te geven tot de commissie.

Het nieuwe artikel 7 handelt over de mededeling en de verspreiding van de stukken.

Het artikel is ingegeven door de wens dat Kamer en Senaat zo snel mogelijk worden geïnformeerd over wat in beide Kamers gebeurt, gelet op de stringente termijnen.

Het voorstel van de Kamer om te verwijzen naar de parlementaire stukken en naar de gelijktijdige verspreiding in beide Kamers leek een valabele suggestie. Daarbij moet men echter wel rekening houden met de verschillende vorm van verspreiding van amendementen in Kamer en Senaat.

De commissie oordeelt tenslotte dat de assemblée ook de agenda's van de andere Kamers moeten ontvangen en dat het aangewezen is deze bepaling uitdrukkelijk in de wet te regelen.

Artikel 8 regelt de vormvereiste van een parlementair stuk.

Dit nieuwe artikel is ontstaan uit het overleg met de Kamer van volksvertegenwoordigers, teneinde het overzenden van de ontwerpen die in een van de assambles werden goedgekeurd, te regelen.

De aangenomen wetsontwerpen worden als parlementair stuk overgezonden aan de voorzitter van de andere assemblée, zodat er geen tijd verloren gaat, wat nadelig zou zijn voor het uitoefenen van het evocatierecht.

Uit de discussie hierover blijkt dat een minimum aan formalisme noodzakelijk is. De ontvangst van een stuk is immers belangrijker dan de verzending, vermits het nu gaat om het beginpunt van de termijnen.

Het nieuwe artikel 9 handelt over de berekeningswijze van de termijnen.

Daarbij worden de evocatietermijnen berekend vanaf de dag volgend op die waarop de Voorzitter van de Senaat het ontwerp, dat hem door de Kamer werd overgezonden in de vorm van een parlementair stuk, heeft ontvangen.

De Voorzitter van de Senaat moet echter zijn collega van de Kamer van volksvertegenwoordigers en de senatoren ervan in kennis stellen dat tot evocatie werd overgegaan.

Voor de eenvormigheid gaan de onderzoekstermijnen eveneens in de dag volgend op die waarop de voorzitter van de betrokken assemblée het ontwerp heeft ontvangen.

Tenslotte gaan de termijnen die door commissie moeten worden bepaald eveneens in de dag volgend op die waarop de commissie een beslissing heeft genomen.

Het voorgestelde artikel regelt dus voor de verschillende hypothesen, het beginpunt van de termijnen en de berekeningswijze ervan.

Op een vraag desbetreffend preciseerde de indiener dat de mededeling ook dezelfde dag mag gebeuren en dat, als de volgende dag een zondag of een feestdag is, zij volgens de gewone regel de eerstvolgende werkdag geschiedt.

De heer Buchmann, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Artikel 10 van de goedgekeurde tekst handelt over de termijnen bij de ontbinding van de Kamers.

Ingevolge het overleg met de Kamer van volksvertegenwoordigers wordt bepaald dat bij de ontbinding van de Kamers de lopende termijnen — bedoeld in de artikelen 78 tot 81 van de Grondwet en van deze wet — worden gestuit en dat de nieuwe termijnen ingaan bij de installatie van de nieuwe commissie.

De goedgekeurde tekst van het ten vijfde van het artikel bepaalt dat de termijnen automatisch worden geschorst van zodra de commissie is aangezocht, tot de dag na deze waarop ze een beslissing neemt.

Een nieuwe paragraaf 6 werd ingevoegd ingevolge de opmerking van de Raad van State dat het voorstel niet voorzag in een schorsing van de termijnen bij een beroep op de zogenaamde alarmbelprocedure.

De voorgestelde paragraaf 2 tenslotte werd vervangen door een nieuwe tekst met betrekking tot het schorsen van de termijnen wanneer de Raad van State om advies wordt gevraagd.

Artikel 11 van het goedgekeurde voorstel handelt over de regeling van de bevoegdheidsconflicten.

Ingevolge het bezwaar van de Raad van State tegen de voorgestelde tekst zegt het voorstel « dat de commissie een bevoegdheidsconflict kan regelen zodra een wetsontwerp is ingediend of een wetsvoorstel in overweging is genomen, of nog zodra in de commissie amendementen zijn aangenomen en vóór de eindstemming in openbare vergadering ».

Wordt een amendement echter in eerste lezing aangenomen in openbare vergadering, dan mag de tweede lezing pas na vijf dagen plaatshebben.

Indien de commissie binnen die termijn wordt aangezocht dan wordt de eindstemming in openbare vergadering opgeschort tot de termijn is verstreken.

De indiener wijst er nog op dat hij, in tegenstelling tot de afspraak met de Kamer die een termijn van drie dagen had voorgesteld, in geval van de aanvaarding van een amendement — bijvoorbeeld een begrotingsruiter — voorstelt dat de tweede lezing pas na vijf dagen kan plaatshebben omdat de commissie moet worden bijeengeroepen, dient te beraadslagen en te beslissen binnen die termijn.

Het nieuwe artikel 12 handelt in paragraaf 1 over de verlenging van de onderzoekstermijnen, waarbij bepaald wordt dat de commissie een beslissing neemt binnen drie dagen na de datum waarvoor ze is bijeengeroepen.

In de tweede paragraaf wordt de termijn bepaald waarbinnen de commissie moet bijeenkomen wanneer de Regering de spoedbehandeling vraagt, overeenkomstig artikel 80 van de Grondwet. In paragraaf 3 wordt bepaald dat de commissie binnen een termijn van 15 dagen door één van beide voorzitters wordt bijeengeroepen, indien de Kamer geen beslissingen neemt binnen de gestelde termijn.

Artikel 13 van de aangenomen tekst handelt over de meerderheidsregels die gelden voor de commissie om een beslissing te nemen.

Ten gevolge van het overleg met de Kamer wordt voorgesteld om in het eerste lid van artikel 14 te bepalen dat de beslissingen van de commissie bindend zijn voor beide assambles en door hun voorzitter ter kennis worden gebracht van de leden. De indiener preciseert nog dat op verzoek van de Kamer de motivering van de

beslissing betreffende de bevoegdheidsconflicten werd geschrapt. Hij merkt echter op dat in de verslagen de motivering van de commissie zal worden opgenomen.

Het tweede lid bepaalt dat de beslissingen worden genomen bij volstrekte meerderheid van de leden van elk van de twee samenstellende delen van de commissie en, bij gebreke daarvan, met tweederde meerderheid.

Tenslotte bepaalt het artikel dat, indien de commissie geen beslissing neemt binnen de gestelde termijnen, dit door de voorzitter wordt vastgesteld en aan beide assemblees wordt medegedeeld.

Bij artikel 15 wordt door de heren Schiltz en Loones een amendement ingediend naar aanleiding van de besluitvorming inzake het taalgebruik door het Europese Merkenbureau.

Na een discussie geeft één van de indieners toe dat het opgeworpen probleem buiten het bestek van deze wet valt, die de geschillen tussen beide Kamers regelt, maar dat het aanbeveling verdient er in het commissieverslag melding van te maken en aan te dringen op een regeling in het daartoe geschikte kader.

De commissie aanvaardt tenslotte een nieuwe tekst waarbij wordt bepaald dat de regels betreffende de adviezen van beide assemblees over de Europese normatieve handelingen, verplicht worden gesteld en worden opgenomen in het reglement van de twee Kamers.

Artikel 16 behandelt de parlementaire procedure die moet worden gevolgd voor de wetsontwerpen en wetsvoorstellen die tijdens de voorgaande zittingsperiode door één van beide Kamers zijn aangenomen.

Er heeft een fundamentele discussie plaats gehad op basis van de toelichting van de indiener, die erop wees dat de Kamer zich verzet tegen een overgangsbepaling die ertoe strekt de geschillen te regelen die bij het begin van een nieuwe zittingsperiode zouden kunnen ontstaan en waarvoor verschillende mogelijke oplossingen worden gesuggereerd.

Volgens de indiener moet van alle ontwerpen en voorstellen worden nagegaan of ze tot de bevoegdheid van beide dan wel van één Kamer behoren.

De oplossing ten gronde die de Kamer voorstelde door het verval van alle niet in beide Kamers aangenomen teksten, leek misschien wel interessant omdat het een aantal praktische problemen oplost en betwistingen over de aard van teksten voorkomt, maar was al bij al zeer oppervlakkig.

Veel nuttig werk dreigt immers verloren te gaan als men die werkwijze volgt.

Anderen zijn de voorgestelde oplossing wel genegen omdat ze aan de nieuwe assemblees de mogelijkheid geeft met een propere lei in het nieuwe systeem van start te gaan. In het andere geval loopt men van in den beginne het risico op conflicten tussen Kamer en Senaat, wat men te allen prijze moet vermijden als men het nieuwe tweekamerstelsel een ernstige kans wil geven.

Het is vooral belangrijk dat alle hangende ontwerpen bij het aantreden van een nieuwe Regering en nieuwe Kamers vervallen en dat de nieuwe Regering opnieuw indient wat zij wenst. Ook de leden kunnen opnieuw de voorstellen indienen die zij belangrijk achten. Aldus worden de nieuwe prioriteiten door de nieuwe wetgever bepaald.

Tot slot van dit debat aanvaardt de commissie een alternatieve tekst van de heer Arts, die ertoe strekt dat in afwijking van artikel 1 van de wet van 3 maart 1977 betreffende de gevolgen van de ontbinding der Wetgevende Kamers, bij de eerstvolgende algehele vernieuwing volgens op de inwerkingtreding van deze wet, de ontwerpen en voorstellen van wet die niet door beide Kamers zijn aangenomen, als niet bestaande worden beschouwd.

Wel zijn van rechtswege opnieuw aanhangig de ontwerpen van wet houdende het verlenen van naturalisaties die hangende zijn in de Senaat, na te zijn overgezonden door de Kamer.

Bij artikel 17 wordt verwezen naar de vroegere bespreking van artikel 10.

Artikel 2, paragraaf 1, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State zal worden aangevuld met een tweede lid dat impliceert dat, wanneer een verzoek om advies bij de Raad van State wordt ingediend, die teksten ambtshalve moeten worden goetoeft aan de artikelen 74, 77 of 78 van de Grondwet.

Bij de bespreking die daarop volgt, werd opgemerkt dat de ingediende amendementen niet enkel strekken tot het verbeteren van de tekst, maar dat zij moeten beletten dat er een dubbelzinnigheid ontstaat tussen de raadpleging van de Raad van State op initiatief van de voorzitters, volgens de bestaande procedures, en de raadpleging op initiatief van ten minste acht leden van de overlegcommissie. De Kamervoorzitter had er inderdaad sterk op aangedrongen dat het advies van de Raad van State binnen een redelijke termijn zou worden uitgebracht.

Om beide verzuchtingen met elkaar te verzoenen wordt daarom een regeling voorgesteld die geïnspireerd is op artikel 85bis van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

Na een ruime discussie, wordt er onder meer op gewezen dat, als de voorzitter vreest dat het verzoek van de leden dilatoir is, hij steeds op eigen verzoek een advies kan vragen binnen drie dagen en ook te allen tijde om advies kan vragen binnen een redelijke termijn.

Bij artikel 18 tenslotte in verband met de inwerkingtreding van deze wet bij de eerstvolgende algehele vernieuwing van de Kamer van volksvertegenwoordigers wordt opgemerkt dat op die dag de Senaat nog niet volledig is samengesteld, en dus zijn leden van de overlegcommissie nog niet kan aanwijzen. Het is duidelijk dat de commissie pas zal kunnen werken wanneer de Senaat volledig zal zijn samengesteld.

Tot daar, mijnheer de Voorzitter, mijn mondeling verslag over de werkzaamheden van de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen over het wetsvoorstel van de heer Lallemand tot uitvoering van artikel 41, paragraaf 5, nu artikel 82 van de Grondwet.

Zoals het vaak het geval is bij moeilijke teksten, hebben de diensten bij het herlezen van de drukproeven gemerkt dat er een materiële vergissing is gebeurd bij de wijzigingen die werden aangebracht naar aanleiding van amendementen. Ik licht dit nader toe aan de hand van de nota die de diensten mij om 14 uur hebben overhandigd.

Er is een materiële vergissing gebeurd in de Franse tekst van artikel 3, eerste gedachtenstreepte. De woorden « *des groupes* » moeten worden veranderd in « *de ses groupes politiques* ». De diensten verwijzen daarvoor naar de artikelsgewijze bespreking op bladzijde 66 van het verslag.

Ik verzoek de Senaat dit te beschouwen als een materiële vergissing en de tekst in die zin aan te passen.

De diensten stellen vervolgens voor de artikelen 16 en 17 onderling van plaats te verwisselen. Artikel 16 betreft immers een gelegenheidsbepaling, dus een tijdelijke bepaling, en komt het best *in fine* van de aangenomen tekst, net vóór de bepaling betreffende de inwerkingtreding die is opgenomen in artikel 18.

Artikel 16, dat artikel 17 zou worden, moet gelden bij de eerstkomende algehele vernieuwing van de Kamers. De diensten verwijzen hiervoor naar de bladzijden 84, *in fine*, en 85 van het verslag. Het samenlezen van de artikelen 16 — met betrekking tot de eerstkomende algehele vernieuwing van de Kamers na de inwerkingtreding van de wet — en 18 — deze wet treedt in werking bij de eerstvolgende algehele vernieuwing — kan leiden tot de interpretatie dat de regeling van artikel 16 enkel geldt voor de eerstvolgende verkiezingen volgens op de verkiezingen die normaal in 1995 moeten plaatsvinden.

Het eenvoudigste middel om interpretatieproblemen te vermijden, is het bepaalde van artikel 16 onmiddellijk uitwerking te geven door in dat artikel de woorden « *volgens op de inwerkingtreding van deze wet* » te vervangen door de woorden « *volgens op de inwerkingtreding van dit artikel* » en dit artikel uitdrukkelijk uit te sluiten uit het toepassingsgebied van artikel 18.

Als op deze suggesties wordt ingegaan, dan luidt de tekst van artikel 18 als volgt: « De artikelen 1 tot 16 treden in werking bij de eerstkomende algehele vernieuwing van de Kamer van volksvertegenwoordigers. » Op die manier is deze bepaling niet van toepassing op de artikelen 17 en 18.

Mijnheer de Voorzitter, ik geef u hierbij een exemplaar van de nieuwe tekst en zal hem uiteraard ook aan de diensten bezorgen. Ik nodig de Senaat uit het voorstel tot verbetering en herschikking van de artikelen goed te keuren. (*De heer Seeuws legt de tekst met de voorgestelde wijzigingen neer op het Bureau.*)

De heer Arts (CVP). — Is dit een amendement van de rapporteur?

De heer Seeuws (SP), rapporteur. — Als rapporteur vraag ik u deze wijzigingen als technische verbeteringen te willen beschouwen.

De Voorzitter. — Mijnheer Arts, dit moet niet als een amendement worden beschouwd. Het gaat immers om de verbetering van materiële vergissingen en het is voldoende dat de heer Seeuws die in zijn mondeling verslag heeft vermeld.

De heer Arts (CVP). — Dit is een teken van de soepelheid die de nieuwe Senaat eigen zal zijn!

De heer Seeuws (SP), rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, tot zover mijn mondeling verslag van de werkzaamheden van de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen met betrekking tot het wetsvoorstel dat door collega Lallemand werd ingediend.

Ik maak graag van de gelegenheid gebruik om in het bijzonder de secretaris van de commissie, de medewerkers van de studiedienst, de vertalers en de andere medewerkers oprecht te danken voor hun zeer gewaardeerde assistentie bij het opstellen van het verslag en het tijdig publiceren ervan.

Ik kan enkel hopen dat ik erin ben geslaagd een vrij duidelijk overzicht te geven van de vaak technische en moeilijke besprekingen van het sluitstuk van de staatshervorming dat de werking van de toekomstige Senaat en de toepassing van het nieuwe tweekamerstelsel regelt.

Mijnheer de Voorzitter, mag ik meteen ook heel kort het standpunt van de SP-fractie toelichten?

Wij hebben van bij het begin, en nog tijdens de besprekingen in de gemengde parlementaire commissie voor de Hervorming van de Instellingen, loyaal meegewerkt bij het zoeken naar een passende oplossing voor een vernieuwd tweekamerstelsel. We zijn daarbij altijd uitgegaan van de specifieke rol die de Senaat als reflexiekamer moet kunnen spelen. Eigen initiatiefrecht en de mogelijkheid tot evocatie voor de kwaliteitsbewerking van het wetgevend werk, waren voor ons daarbij sleutelbegrippen.

Hoewel we nog kritische bedenkingen blijven hebben bij de samenstelling van de nieuwe Senaat, onder meer bij de dubbele opdracht van de gemeenschapssenatoren en de wat ingewikkelde regeling voor de termijnen waarbinnen de Senaat zijn evocatierecht moet uitoefenen, geloven we dat de nieuwe Senaat een belangrijke rol zal spelen bij de rationalisering en de specialisering van het parlementaire werk. Voorwaarde is ongetwijfeld ook dat er bij de samenstelling van de nieuwe Senaat voldoende ervaren collega's worden opgenomen, om de noodzakelijke continuïteit binnen de totaal nieuwe context van samenwerking tussen beide Kamers, te waarborgen. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand (PS). — Monsieur le Président, tout d'abord, je tiens à relever la précision et l'importance du rapport de M. Seeuws, car il rend bien compte des travaux assez subtils réalisés au sein de la commission des Réformes institutionnelles. Selon moi, ceux qui ont participé aux réunions apprécient l'effort qui a été accompli pour en rendre compte.

J'aurais pu m'abstenir de prendre la parole sur cette proposition et sur sa portée, mais mon vieil ami, Fred Erdman, m'y a vivement engagé.

Je voudrais rappeler que les commissions parlementaires mixtes ne sont pas une innovation de ce Parlement. Elles existent déjà dans d'autres Etats — en France, en Allemagne, en Italie — et elles ont démontré qu'elles pouvaient assurer, dans la pratique, une réelle adaptation du bicaméralisme, en coordonnant plus rationnellement les travaux des deux assemblées. C'est pourquoi elles constituent probablement la forme la plus achevée de coopération entre les deux Chambres législatives. C'est notamment ce qu'ont souligné d'éminents auteurs, Mathias et Grangé, dans leur livre intitulé *Les secondes chambres du Parlement en Europe occidentale*.

Notre commission parlementaire, plus que toute autre, à raison des impératifs constitutionnels qui ont été établis, devra instaurer un dialogue permanent entre la Chambre et le Sénat, afin de donner un sens aux objectifs de rationalisation et de spécialisation du bicaméralisme. La tâche ne sera pas facile car il faudra briser bien des habitudes qui, au nom de l'autonomie des assemblées, ont souvent conduit à un véritable cloisonnement. Cette tentative, nous l'avons perçue au cours de nos négociations avec les représentants de la Chambre.

Personnellement, j'aurais préféré que l'on maintienne, dans le texte de l'article 2, « qu'il revenait à la commission d'organiser des concertations entre les deux Chambres, portant sur l'activité parlementaire », bien que je me rende compte que ces concertations n'auraient aucune force obligatoire. Cependant, du fait de leur consécration légale, elles auraient peut-être été mises en œuvre plus souvent.

Mais pour répondre au vœu de la Chambre et aux considérations émises par le Conseil d'Etat, dont je n'approuve cependant pas la pertinence, nous avons supprimé cette mission en insistant dans nos travaux sur l'importance et la nécessité d'organiser des concertations informelles. Bien entendu, ce n'est pas parce que nous avons supprimé dans le texte la référence à ces concertations, lesquelles ne seraient naturellement pas suivies de vote, qu'elles seraient pour autant désavouées. Au contraire, nous avons estimé, avec les représentants de la Chambre, que ces concertations seraient particulièrement bienvenues.

Par ailleurs, la proposition de loi consacre un devoir d'information très étendu dans le chef des deux assemblées, ce qui est de nature à faciliter et à favoriser ces concertations. Ainsi, en vertu de l'article 7, le Sénat et la Chambre seront régulièrement informés des travaux de l'autre assemblée. Les projets et propositions de loi, les amendements, les rapports des commissions, les avis du Conseil d'Etat, les décisions de la commission parlementaire de concertation, ainsi que tous les autres documents parlementaires, y compris les ordres du jour — ce qui n'est pas sans importance — seront distribués en même temps aux deux assemblées. Bien entendu, ce devoir d'information générale facilitera la mise en œuvre du droit d'évocation des sénateurs et le respect des délais prescrits par la Constitution.

Cette information permettra aussi d'assurer une transparence plus grande du travail parlementaire, sans laquelle, d'ailleurs, il ne serait pas possible de répondre aux nouvelles exigences constitutionnelles.

J'aimerais souligner la spécificité de cette future commission, laquelle est, bien entendu, tout à fait exceptionnelle. Dans son avis du 9 février 1994, le Conseil d'Etat a mis en évidence le fait que la commission parlementaire de concertation ne pouvait être assimilée aux commissions parlementaires classiques, que ce soit du point de vue de sa composition, de son fonctionnement ou de ses compétences. En effet, à la différence des commissions permanentes, la commission parlementaire de concertation a été dotée d'un statut constitutionnel.

Qu'elles soient relatives à un conflit de compétence ou aux délais d'examen, les décisions de la commission lient les deux assemblées. Il s'agit là évidemment d'une caractéristique exceptionnelle. La force contraignante des décisions de la commission implique que celle-ci soit composée de manière spécifique pour être suffisamment représentative des équilibres politiques en présence. L'article 82 de la Constitution a consacré le principe d'une commission paritaire Chambre-Sénat et des règles de majorité instituant un équilibre des forces politiques entre les représentants des deux assemblées. Lors des travaux de notre commission, deux logiques se sont affrontées. Pour ma part, j'ai défendu l'idée que la composition de la commission devait refléter le plus largement possible celle des deux assemblées, en y incluant les petites formations politiques et en appliquant le système de la représentation proportionnelle à l'ensemble de la commission. Celle-ci aurait ainsi été composée de 24 membres, y compris les présidents des deux assemblées. Cette position n'a pas recueilli l'unanimité, ni au Sénat ni à la Chambre, de sorte qu'au terme de nos rencontres, nous sommes convenus de ce que cette commission serait composée de 22 membres au total et, surtout, que le principe de la représentation proportionnelle serait appliqué distinctement pour chaque délégation.

En vertu de l'article 6 de la proposition, une tâche importante reviendra toutefois à la commission, celle de déterminer, par le règlement d'ordre intérieur, les conditions dans lesquelles les petites formations politiques pourront participer à ses travaux.

Le règlement d'ordre intérieur qui devra être établi fixera aussi les modalités de fonctionnement de la commission. La proposition de loi ne précise que quelques données, à savoir que le huis clos sera de rigueur et que la présidence sera confiée alternativement aux présidents des deux assemblées pour la durée d'une session. La proposition stipule aussi que la commission sera mise en place pour toute la législature, après chaque renouvellement intégral des assemblées, lorsque celles-ci auront nommé leur Bureau définitif.

Certains parlementaires, en particulier nos collègues de la Chambre, ont craint que l'installation de cette commission ne retarde considérablement le début des travaux parlementaires de la Chambre. Les membres de cette dernière ont fait remarquer que la désignation des sénateurs siégeant aux Conseils de Communauté et des sénateurs cooptés pourrait, à l'avenir, donner lieu à certains retards dans l'installation de la commission de concertation. Pour ma part, j'ai tenu à souligner qu'il est de l'essence même du futur bicaméralisme que la commission soit mise en place avant le début de tout travail parlementaire, et ce à raison de la mission de régulation et de contrôle des conflits de compétence dans les deux assemblées qui est impartie à cette commission. Notre commission a cependant admis que des votes interviennent avant l'installation de la commission, « uniquement », précise le texte, « pour ce qui concerne les matières monocamérales visées à l'article 74 de la Constitution ».

Personnellement, je regrette cette décision. Je reste persuadé que cette possibilité reconnue à la Chambre, même pour des impératifs d'urgence, tels que le vote de crédits provisoires, pourrait être la source de difficultés politiques entre les deux assemblées. Si, dans l'urgence ou dans un climat d'instabilité politique qui prévaut parfois lors de l'installation d'une Chambre, était voté un projet dit monocaméral et contenant des dispositions bicamérales comme, par exemple, des « cavaliers budgétaires », le Sénat n'aurait aucune possibilité de recours. Il faut donc regretter une faille dans le mécanisme de prévention et de règlement des conflits de compétence. Aucune solution n'existe : ni la Cour d'arbitrage ni la commission de concertation ne pourront prévenir ces conflits de compétence. C'est un problème réel, mais tel est le choix qui a été fait.

J'en viens à une autre disposition relative au règlement des conflits. En vertu de l'article 11 de la proposition, la commission peut régler un conflit de compétence dès le dépôt d'un projet de loi, la prise en considération d'une proposition de loi ou l'adoption d'un amendement en commission, et ce avant que n'intervienne le vote en séance publique. A l'origine, le rapporteur l'a souligné, j'avais proposé, pour éviter des situations redoutables pour la sauvegarde des compétences du Sénat, que la saisine de la commission puisse intervenir avant la promulgation par le Roi de la loi critiquée. J'étais certes conscient des objections constitutionnelles qui pouvaient être formulées à l'égard de cette proposition, mais j'étais avant tout soucieux de permettre au Sénat de saisir la commission lorsqu'un projet monocaméral était adopté par la Chambre, au mépris des compétences constitutionnelles.

Après une large concertation avec les représentants de la Chambre, nous avons déposé un nouvel amendement qui répond à la préoccupation qui était la mienne, et ce de manière plus constitutionnelle. Ainsi — et cela a été rappelé — si un amendement est adopté en séance publique par une assemblée en première lecture, le vote final du projet ou de la proposition de loi ne pourra intervenir avant l'expiration d'un délai de cinq jours. S'il s'agit d'un projet monocaméral, les sénateurs auront ainsi la possibilité de saisir la commission dans ce délai de cinq jours, ce qui impliquera de la part des sénateurs de demain une attention toute particulière aux travaux de la Chambre. Si la commission est effectivement saisie à temps, le vote final de la Chambre sera suspendu jusqu'à ce que la commission ait rendu sa décision, conformément aux règles de fonctionnement qui sont les siennes. Si, par contre, la commission n'est pas saisie dans ce délai de cinq jours, le vote pourra intervenir. D'une manière générale, la proposition établit

la règle selon laquelle les délais d'évocation et d'examen ainsi que le vote final en séance publique sont suspendus dès que la commission de concertation est saisie. C'est là une garantie essentielle.

Pour donner un maximum de chances à la préservation des compétences constitutionnelles du Sénat, la proposition a prévu qu'en cas de conflit de compétence, huit membres au moins de la commission puissent demander l'intervention de la section « législation » du Conseil d'Etat. Il est en effet essentiel que ce dernier puisse éclairer la commission de ses avis.

Je souligne qu'une disposition nouvelle a été introduite dans la proposition, disposition qui instaure le contrôle systématique par le Conseil d'Etat de la conformité aux articles 74, 77 ou 78 de la Constitution.

Le Conseil d'Etat devra rendre un avis quant à la constitutionnalité de tous les projets ou propositions de loi qui lui seraient soumis, et ce même lorsque ces projets ou propositions lui sont présentés sous le bénéfice de l'urgence.

Le rapporteur ayant parlé du calcul du délai de compétence, je n'aborderai pas ce sujet sur lequel le rapport est d'ailleurs très explicite. J'évoquerai seulement le problème du relèvement de caducité. Comme notre rapporteur l'a également rappelé, la proposition de loi prévoyait qu'il revenait à la commission parlementaire de concertation d'examiner les projets cas par cas lors du renouvellement des Chambres et d'opérer les disjonctions qui s'avéreraient indispensables. Cette formule a été critiquée par la Chambre qui a estimé que la commission serait trop encombrée et qu'il convenait d'adopter la solution qui a été appelée « politique de la table rase ». La disposition que nous avons adoptée à la suite de ces rencontres, sur la proposition de notre estimé collègue, M. Arts, stipule que les projets et propositions qui n'auraient pas été adoptés par les deux assemblées à la prochaine dissolution des Chambres, seront considérés comme non avenus, l'article premier de la loi du 3 mars 1977 relative aux effets de la dissolution des Chambres législatives n'étant pas applicable lors du prochain renouvellement intégral des Chambres. Une exception a cependant été prévue. Elle concerne les projets de naturalisation qui seraient pendants devant le Sénat et qui seront automatiquement réexaminés par la Chambre des représentants.

La solution adoptée pose incontestablement un problème important puisque cette décision de laisser sans effet les projets et les propositions de loi qui auraient été votés durant la précédente législature compromet la continuité du travail parlementaire, ce qui, selon moi, engendrera une perte de temps sensible. Je crains surtout que cette solution n'entraîne une démotivation des parlementaires, et ce plusieurs mois avant la dissolution des assemblées, lorsqu'il sera clair que le vote des projets qui devrait être acquis sera sans effet à l'égard des nouvelles assemblées, au lendemain des élections, le retour à la case départ s'imposant en effet.

Je crains donc que cette situation n'ait un effet négatif sur les travaux, encore que, je le concède, elle puisse être appréciée différemment, au regard du temps perdu ou gagné par le recours à ce système plutôt qu'à celui originairement prévu.

J'ai accepté de voter l'amendement qui a été déposé. Je ne tenais tout d'abord pas à compromettre la proposition qui me tient évidemment à cœur comme à beaucoup d'entre nous. Je l'ai accepté à la stricte condition que cette règle n'ait d'effet que pour la prochaine législature et qu'elle n'engage pas toutes les législatures suivantes, consacrant ainsi un système paralysant. Nous nous sommes donc accordés sur ce caractère provisoire et temporaire de la disposition. Sous cette réserve importante, elle me paraît acceptable.

En conclusion, malgré les quelques objections que j'ai formulées, je reste persuadé que cette proposition réalise correctement les exigences de l'article 81 de la Constitution. Je crois que le rôle de la commission parlementaire de concertation sera primordial pour que le Sénat puisse véritablement assumer ses compétences constitutionnelles. Certes la vocation de cette commission ne sera pas d'être une sorte de mini-assemblée qui pourrait imposer unilatéralement des décisions aux autres assemblées au nom d'une majorité qui ne souhaiterait peut-être pas s'exprimer en tant que telle au sein des Chambres législatives.

Mais il appartiendra à la commission de privilégier le dialogue entre les deux assemblées dans le respect des nouvelles dispositions constitutionnelles. Le poids ou le rôle des institutions ne

s'évaluent pas à la seule lecture des textes constitutionnels ou légaux. Seule l'épreuve des faits permettra de déterminer le rôle exact que jouera la commission de concertation. Il nous est par conséquent impossible d'apprécier aujourd'hui la praticabilité du nouveau système parlementaire. J'ai cependant la conviction que les dispositions adoptées aideront le Sénat à remplir son rôle législatif. Sans la création de cette commission de concertation, la chose eut été impossible en raison de la brièveté des délais impartis par la Constitution. Avec des délais de deux mois pour examiner beaucoup de projets de loi ou de propositions de loi, le Sénat aurait été rapidement contraint de renoncer à évoquer ou de bâcler les textes soumis à son examen. Une telle situation générerait des conséquences aisément imaginables, au mépris de l'objectif que le constituant a assigné au Sénat qui doit être une chambre de réflexion garante de la qualité de travail parlementaire. Or, dans bien des cas, cette qualité dépend du temps.

Le Sénat de demain devra tabler sur la détermination de ses futurs membres pour assumer le rôle constitutionnel délicat et important qui est le sien. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Arts.

De heer Arts (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, allereerst wens ik de rapporteur te feliciteren met zijn uitstekend verslag. Hij beëindigde zijn uiteenzetting met de opmerking dat dit wetsvoorstel het «proceduresluitstuk» is van het Sint-Michielsakkoord. Ik ben het volkomen met hem eens; immers dit «proceduresluitstuk» werd hier in de Senaat gecreëerd na de goedkeuring van het Sint-Michielsakkoord. Ik weet waarover ik spreek, vermits ik er mocht aan meewerken.

Ik zal niet de hele rits problemen opnieuw overlopen, maar ik wens toch enkele opmerkingen te maken. De essentie van dit «proceduresluitstuk» is niet de overlegfunctie tussen Kamer en Senaat; die werd door ons allen gehonoreerd. Het 5° van artikel 2 werd geschrapt, maar het overlegmodel tussen beide Kamers bleef behouden. Wij zullen moeten afwachten hoe dit overleg zal worden gerealiseerd, maar persoonlijk zou ik sterk ijveren voor bijvoorbeeld een specifiek overleg, meer bepaald op het niveau van de Grondwetgeving, overleg ook tussen de commissies voor de Financiën en voor de Justitie en over gespecialiseerde werkzaamheden van beide Kamers; op die manier zou het evocatierecht slechts in nood worden ingeroepen.

De essentie is wel de uitdrukkelijk in de Grondwet bepaalde opdracht voor het «regelen» van bevoegdheidsconflicten, het eventueel verlengen van termijnen en het regelen van het adviesrecht in verband met Europese aangelegenheden. Het woord «regelen» houdt evenwel niet in dat deze commissie een normerende of wetgevende macht heeft. De commissie behoort evenmin tot de rechterlijke macht, noch heeft ze een quasi-jurisdictionele functie. Er is geen aanleggende en geen verwerende partij die de beoordeling van een geschil moet voorleggen aan een derde rechter. De voormelde commissie is, zoals de rapporteur heeft gemeld, «een proceduresluitstuk»; een instrument, behorend tot de wetgevende macht.

De tekstverbeteringen waarover de rapporteur het had, zijn heel wat meer dan dat. Het zijn goede inhoudelijke verbeteringen, aangereikt door Senaatsmedewerkers. De medewerkers in de toekomstige Senaat kunnen er misschien een voorbeeld in zien. Het kan hen aanzetten om actief mee te werken met de senatoren van de nieuwe Senaat. Zij mogen evenwel daarbij de grens van het politieke niet overschrijden. Zij zullen echter wel op een veel actievrije wijze dan thans moeten deelnemen aan de wetgevende arbeid. Dit is trouwens reeds het geval geweest bij het tot stand komen van dit voorstel en dat verheugt mij ten zeerste.

Een volgende opmerking hoort misschien thuis in de bespreking over de dotatie van de Senaat, maar ik breng ze toch hier al naar voren, want ze sluit ook aan bij artikel 16 van het voorstel — oude nummering. Een van mijn motieven om dit artikel goed te keuren is dat het aan beide Kamers een unieke kans geeft van voren af aan te beginnen in het nieuwe wetgevingssysteem. Het zou bijzonder jammer zijn indien Kamer en Senaat van deze ge-

legenheid geen gebruik zouden maken om hun classificatiesysteem, hun informaticasysteem en hun hele werkwijze op elkaar af te stemmen, zodat er geen overlappings meer zijn, maar zodat zij beide op een zo optimaal mogelijke wijze hun opdracht, het maken van wetten, kunnen uitvoeren. Dit is één van de belangrijke redenen waarom dit artikel mijn goedkeuring wegdraagt.

In de procedure worden een aantal bijkomende termijnen opgelegd waarbinnen bepaalde beslissingen moeten worden genomen. Wij bewijzen de assemblies echter geen goede dienst, indien wij ons altijd op die procedureregeling zouden beroepen. Die regeling is er immers alleen maar voor noodgevallen, voor die gevallen waarin overleg onmogelijk blijkt. Niets belet de toekomstige Senaat en de toekomstige Kamer echter sneller te werken. Niets belet ze ook om efficiënter tewerk te gaan. Deze procedureregeling is slechts een ruggesteun. Wij hopen dat de toekomstige Senaat ze niet zal nodig hebben, maar dat die Senaat in het nieuwe systeem van alle geboden kansen zal gebruik maken. Dit zal het best tot uiting komen wanneer de Senaat zelf het initiatief zal nemen tot het uitwerken van belangrijke wetgevingen. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Flagothier.

M. Flagothier (PSC). — Monsieur le Président, nous sommes appelés à nous prononcer sur l'adoption de la proposition de loi en application du nouvel article 82 de la Constitution ou, en d'autres termes, du texte instituant la «commission parlementaire de concertation», qui sera portée sur les fonts baptismaux de la prochaine législature, lorsque notre assemblée et la Chambre des représentants auront irrémédiablement cessé de fonctionner sur les bases du bicaméralisme intégral.

Cette proposition de loi parachève donc la réforme des institutions législatives. Je laisserai aux nostalgiques le sentiment qu'ils auront peut-être, lors du vote à intervenir, d'enfoncer le dernier clou du cercueil dans lequel le constituant a désormais enfermé le Sénat d'aujourd'hui, dans la composition et les compétences que nous lui avons toujours connues.

Je préfère, pour ma part, me garder de toute délectation morose, voire de relancer, d'une manière larvée, un vain débat sur la réforme des institutions. Dans une perspective plus positive, il me paraît autrement intéressant d'examiner les mérites de la présente proposition de loi et, plus particulièrement, ceux de l'institution dont cette proposition entend régir le fonctionnement.

J'imagine que chacun d'entre nous s'est interrogé et s'interroge encore sur la manière dont le Sénat assumera sous peu sa nouvelle composition et exercera ses nouvelles compétences, en d'autres termes, sur le temps qu'il lui faudra pour trouver ses futures marques institutionnelles.

A cet égard, j'ai la faiblesse de penser que la commission parlementaire de concertation constitue l'un des éléments clés des réponses aux questions que nous nous posons tous et que cette commission est appelée à jouer un rôle fondamental au cours des sessions à venir.

Il s'agit d'un outil tout à fait nouveau dans notre arsenal institutionnel. Voilà une commission parlementaire qui — et c'est la seule — trouve sa consécration dans le texte même de la Constitution; une commission composée paritaire, par les membres des deux assemblées fédérales; une commission, enfin, qui disposera d'un pouvoir de décision s'imposant à la Chambre comme au Sénat, que ce soit lorsqu'elle sera appelée à trancher des conflits de compétences ou lorsqu'elle aménagera les délais d'exercice du droit d'évocation et du droit d'initiative confiés au Sénat.

Cet outil, nouveau pour notre droit, s'utilise déjà dans d'autres régimes parlementaires, comme chez nos voisins allemands ou français. Et, dans ces pays, on se plaît apparemment à souligner la part considérable que prennent les commissions de concertation, non seulement dans le bon déroulement du travail parlementaire, mais également dans le développement d'une réelle coopération entre les assemblées.

En ce qui concerne le travail parlementaire, il va de soi que la commission de concertation sera amenée, de par sa mission même, à faciliter l'exercice d'un tel travail. Le bicaméralisme « à la carte » dont nous allons bientôt tenter l'aventure est, avant tout, fondé sur un souci de rationalisation et de spécialisation des fonctions. C'est un régime de compétences multiples, qui préserve en même temps l'autonomie des assemblées. Au sein de ce régime, la commission de concertation assurera, par le biais de décisions impératives, le nécessaire règlement des conflits qui ne manqueront pas de surgir, en même temps qu'elle assouplira les procédures dont les principes, forcément sommaires, ont été posés par le constituant.

Quant à la coopération entre les assemblées, il m'est personnellement agréable de constater que le titre réservé à cette commission parlementaire correspond à l'idée que, pour ma part, je me fais de son rôle. En dépit de son pouvoir de décision et de sa charge d'arbitrage des conflits, il s'agit bien d'une commission « de concertation », c'est-à-dire d'une institution où, compte tenu des fonctions qui seront les siennes, de sa composition de type paritaire et de la position stratégique qu'elle occupera entre les deux assemblées autonomes que resteront la Chambre et le Sénat, un dialogue sera engagé, en permanence, entre les représentants de chaque assemblée.

Beaucoup d'entre nous ont pu faire l'expérience, ces dernières années, des commissions parlementaires mixtes créées, de manière informelle, à l'initiative de la Chambre ou du Sénat, que ce soit pour préparer des réformes importantes ou pour briser le cercle vicieux de certaines navettes parlementaires. Ceux qui ont participé à ces commissions mixtes s'accordent en général à considérer qu'un travail très productif y était mené entre sénateurs et députés. Gageons qu'une même qualité de travail ressortira des activités de la commission mixte et désormais permanente que sera la commission parlementaire de concertation. C'est en tout cas le pari que nous devons faire et l'espoir que nous devons avoir. En effet, il est un fait dont, à l'évidence, il nous faut tenir compte : la commission de concertation ne sera que ce que ses membres voudront bien en faire et, parmi ces membres, je songe évidemment aux représentants du futur Sénat.

Je l'ai dit : cette commission pourrait contribuer d'une manière réellement bénéfique au déroulement du travail parlementaire. Mais elle pourrait tout autant n'avoir, en définitive, qu'un rôle réduit et n'exercer que peu d'activités. Tel serait le cas si le futur Sénat — s'abstenant d'assumer pleinement les fonctions nouvelles que le constituant lui a assignées — devait manquer de solliciter activement de la commission son intervention et son concours. Pis encore, il se pourrait également que la commission, loin d'être le lieu de dialogue et de concertation que j'évoquais tout à l'heure, ne soit finalement que le théâtre des mésententes et des malentendus entre les assemblées.

Je ne le souhaite pas, surtout pas aux sénateurs de la prochaine législature. Il peut être utile de nous rappeler que c'est à l'instigation du Sénat que la disposition constitutionnelle relative à la commission de concertation a été rédigée. Cela se comprend sans peine : c'est dans les décisions de cette commission que le futur Sénat, soucieux d'exercer ses droits d'évocation et d'initiative, aura la possibilité de retrouver une certaine marge de manœuvre dans l'examen et la discussion des projets de loi pour l'approbation desquels il ne bénéficiera plus d'une compétence équi-pollente à celle de la Chambre.

Dans cette mesure, vous comprendrez que le vote de la présente proposition de loi n'a rien à voir avec le clou d'un cercueil et qu'il y a, au contraire, tout lieu de se réjouir de l'excellent texte qui est soumis à notre approbation. Un excellent texte en effet, qui a fait l'objet d'une rédaction soignée, claire et cohérente, pour laquelle je remercie son auteur.

Et je sais gré également à notre collègue M. Seeuws et aux services du Sénat de la qualité du rapport établi au nom de la commission de Révision de la Constitution. Ce rapport constituera, à n'en pas douter, un précieux document de référence pour les futurs représentants de la commission de concertation. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, zonder mij aan purisme te willen bezondigen, wil ik het volgende doen opmerken. De rapporteur heeft namelijk gezegd dat de diensten van de Senaat werden ingeschakeld om een en ander snel tot een goed einde te brengen. Werden het verslag en de tekst van het wetsvoorstel ook door de taaldienst van de Senaat gecontroleerd? In het kader van de « kwaliteitsbewaking » waarnaar verscheidene sprekers hebben verwezen, lijkt het mij niet slecht om onze taaldienst in te schakelen. Ik vraag mij bijvoorbeeld af waarom voortdurend het woord « assemblées » wordt gebruikt in plaats van « Kamers » en waarom de term « convocaties » wordt gebruikt. Waarom wordt de commissie « aangezocht »? Het woord « aanzoecken » heeft een heel andere betekenis dan deze die hier wordt beoogd. De zin « ... de akte waarbij de commissie wordt aangezocht... » is een klakkeloze vertaling uit het Frans. In artikel 11 lees ik: « ... nadat vijf dagen verstrekken zijn... » De tekst staat bol van de taalfouten. In artikel 16 — dat later artikel 17 wordt — slaagt men er bovendien in negen regels na elkaar te schrijven zonder een enkel leesteken. Het is onmogelijk die tekst uit te spreken zonder bij gebrek aan adem dood te vallen.

Mijnheer de Voorzitter, is het niet mogelijk om onze bekwame taaldienst in te schakelen om de teksten grondig na te kijken?

De Voorzitter. — Mijnheer Verreycken, daar er reeds verscheidene opmerkingen werden gemaakt in verband met taalfouten, zal onze taaldienst inderdaad worden gevraagd om de tekst te zuiveren.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Seeuws (SP), rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de snelle wijze waarop de diensten van de Senaat moeten werken, mag geen excuus zijn om geen goed werk te leveren. De heer Verreycken vergist zich. In de commissie wordt er voortdurend naar gestreefd om termen die door juristen algemeen worden gebruikt, te vervangen door goede Nederlandse termen. Dat gebeurt niet alleen met het oog op het gebruik van een correcte taal, maar ook omwille van de duidelijkheid van de teksten voor de rechtshorger. Zo werd de term « aanzoecken » precies door de taaldienst aangereikt ter vervanging van « adieren », dat door juristen zowel in het Nederlands als in het Frans steeds wordt gebruikt. De inspanningen die in de commissie worden gedaan, sluiten vanzelfsprekend achteraf een controle van de tekst door de taaldienst niet uit.

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het voorstel van wet.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close, et nous passons à l'examen des articles de la proposition de loi.

Artikel één luidt:

Artikel 1. Na elke algehele vernieuwing van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat stellen beide assemblées, na de benoeming van hun vast bureau, de parlementaire overlegcommissie samen bedoeld in artikel 82 van de Grondwet, hierna de commissie genoemd.

De commissie wordt opgericht voor de duur van de zittingsperiode.

Over de installatie van de commissie wordt een proces-verbaal opgemaakt, dat wordt ondertekend door de Voorzitters van beide assemblées die hun respectieve assemblées ervan in kennis brengen.

Geen stemming over wetsbepalingen kan plaatsvinden vóór de installatie van de commissie, tenzij die bepalingen betrekking hebben op aangelegenheden bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Article premier. Après chaque renouvellement intégral de la Chambre des représentants et du Sénat, les deux assemblées constituent, après la nomination de leur bureau définitif, la commission parlementaire de concertation visée à l'article 82 de la Constitution, ci-après dénommée la commission.

La commission est instituée pour toute la durée de la législation.

Son installation est constatée dans un procès-verbal, signé par les présidents des deux assemblées, qui le communiquent à leurs assemblées respectives.

Aucun vote de dispositions législatives ne peut intervenir avant l'installation de la commission, à moins que ces dispositions ne portent sur des matières visées à l'article 74 de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. De commissie heeft tot taak:

1° De bevoegdheidsconflicten tussen beide Kamers te regelen;

2° De onderzoekstermijnen bepaald in de artikelen 78 tot 81 van de Grondwet te verlengen;

3° Overeenkomstig artikel 80 van de Grondwet de termijnen te bepalen waarbinnen de Senaat zich moet uitspreken wanneer de Regering de spoedbehandeling vraagt;

4° In het geval bedoeld in artikel 81, vijfde lid, van de Grondwet de termijn te bepalen waarbinnen de Kamer zich moet uitspreken over een ontwerp van wet dat haar door de Senaat wordt overgezonden of teruggezonden;

5° Met toepassing van artikel 92^{quater} van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, de nadere regelen te bepalen overeenkomstig welke de Kamers adviezen kunnen verstrekken over de voorstellen van normatieve rechtshandelingen van de Commissie van de Europese Gemeenschappen.

Art. 2. La commission est chargée:

1° De régler les conflits de compétence survenant entre les deux Chambres;

2° D'allonger les délais d'examen prévus aux articles 78 à 81 de la Constitution;

3° De déterminer, conformément à l'article 80 de la Constitution, les délais dans lesquels le Sénat aura à se prononcer lorsque l'urgence est demandée par le Gouvernement;

4° De fixer, dans le cas visé à l'article 81, alinéa 5, de la Constitution, le délai dans lequel la Chambre aura à se prononcer sur un projet de loi transmis ou renvoyé par le Sénat;

5° D'explicitier, en application de l'article 92^{quater} de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, les règles conformément auxquelles les Chambres peuvent donner leur avis sur les propositions d'actes normatifs de la Commission des Communautés européennes.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. De commissie is samengesteld uit:

— Elf senatoren onder wie de Voorzitter van de Senaat, door de Senaat benoemd met evenredige vertegenwoordiging van de fracties;

— Elf volksvertegenwoordigers onder wie de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers, door de Kamer benoemd met evenredige vertegenwoordiging van de fracties.

Voor elke lijst van leden benoemt elke assemblée in haar midden, onder dezelfde voorwaarden, een zelfde aantal plaatsvervangers.

Bij afwezigheid van een lid wordt in zijn vervanging voorzien door een plaatsvervanger.

De commissie wordt bijgestaan door de griffiers van beide assemblées.

Art. 3. La commission est composée de:

— Onze sénateurs dont le Président du Sénat, nommés par le Sénat à la représentation proportionnelle de ses groupes politiques;

— Onze membres de la Chambre des représentants dont le Président de la Chambre des représentants, nommés par celle-ci à la représentation proportionnelle de ses groupes politiques.

Pour chaque liste de membres effectifs, chaque assemblée nomme en son sein, dans les mêmes conditions, un nombre égal de membres suppléants.

En cas d'absence d'un membre effectif, il est pourvu à son remplacement par un membre suppléant.

La commission est assistée des greffiers des deux assemblées.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 4. De commissie kan de leden van de Regering uitnodigen om haar vergaderingen bij te wonen en dezen kunnen vragen om te worden gehoord.

Art. 4. La commission peut inviter les membres du Gouvernement à assister à ses réunions et ceux-ci peuvent demander à être entendus.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. De commissie kan worden aangezocht ofwel door een van de voorzitters, ofwel op schriftelijk verzoek van ten minste acht van haar leden gericht tot de twee voorzitters en ingediend bij de griffie van een van beide assemblées.

De akte waarbij de commissie wordt aangezocht, vermeldt het onderwerp van het verzoek en, in voorkomend geval, de ontwerpen, voorstellen en amendementen die aan de commissie zullen worden voorgelegd.

De Voorzitters geven de leden van hun assemblée kennis van het feit dat de commissie aangezocht is.

Op initiatief van beide Voorzitters of van een van hen wordt, uiterlijk de dag na het indienen van het verzoek bedoeld in het eerste lid, aan de leden van de commissie een schriftelijke bijeenroeping gezonden met vermelding van de datum van de eerste vergadering en het onderwerp waarover de commissie aangezocht is.

Art. 5. La commission peut être saisie, soit par l'un des présidents, soit à la demande écrite de huit de ses membres au moins adressée aux deux présidents et déposée au greffe d'une des deux assemblées.

L'acte de saisine indique l'objet de la demande et, le cas échéant, les projets, propositions et amendements qui seront soumis à la commission.

Les présidents informent les membres de leur assemblée de la saisine de la commission.

A l'initiative des deux présidents ou de l'un d'entre eux, une convocation écrite mentionnant la date de la première réunion et l'objet de la saisine est adressée aux membres de la commission, au plus tard le lendemain du dépôt de la demande visée à l'alinéa 1er.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 6. De commissie stelt haar reglement van orde op.

De vergaderingen van de commissie worden beurtelings en telkens voor de duur van een parlementaire zitting voorgezeten door de Voorzitter van de Senaat en door de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

De commissie vergadert met gesloten deuren. Het reglement van orde bepaalt onder welke voorwaarden sommige leden van de Kamer en van de Senaat die geen lid van de commissie zijn, haar vergaderingen kunnen bijwonen.

Het reglement van orde bepaalt hoe de notulen van de commissie vergaderingen worden opgemaakt.

Art. 6. La commission établit son règlement d'ordre intérieur.

Les réunions de la commission sont présidées alternativement et chaque fois pour la durée de la session parlementaire, par le Président du Sénat et le Président de la Chambre des représentants.

La commission se réunit à huis clos. Le règlement d'ordre intérieur détermine les conditions dans lesquelles certains membres de la Chambre et du Sénat qui ne sont pas membres de la commission peuvent assister à ses réunions.

Le règlement d'ordre intérieur fixe les conditions de la tenue des procès-verbaux de la commission.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 7. De wetsontwerpen, de wetvoorstellen, de amendementen, de commissieverslagen van de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat, de adviezen van de Raad van State, de beslissingen van de parlementaire overlegcommissie, alsmede alle andere parlementaire stukken evenals de convocaties voor de commissievergaderingen en de plenaire vergaderingen en de agenda's worden terzelfder tijd rondgedeeld aan de leden van beide assemblies.

Art. 7. Les projets, les propositions de loi, les amendements, les rapports des commissions de la Chambre des représentants et du Sénat, les avis du Conseil d'Etat, les décisions de la commission parlementaire de concertation ainsi que tous autres documents parlementaires, de même que les convocations pour les réunions de commission et les séances plénières et les ordres du jour, sont distribués en même temps aux membres des deux assemblies.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 8. Onverminderd artikel 74 van de Grondwet wordt een wetsontwerp, wanneer het is aangenomen door de Kamer van volksvertegenwoordigers of door de Senaat, overgezonden aan de Voorzitter van de andere assemblee, in de vorm van een parlementair stuk dat wordt gedagtekend en ondertekend door de griffier van de assemblee die het heeft aangenomen of door diens gemachtigde.

De griffier van de assemblee waaraan het wetsontwerp wordt overgezonden of diens gemachtigde, doet dezelfde dag een gedagtekend en ondertekend ontvangstbewijs toekomen aan de griffier van de andere assemblee.

Art. 8. Sans préjudice de l'article 74 de la Constitution, lorsqu'un projet de loi est adopté par la Chambre des représentants ou par le Sénat, il est transmis au président de l'autre assemblee, sous la forme d'un document parlementaire daté et signé par le greffier de l'assemblee qui l'a adopté ou par son délégué.

Le greffier de l'assemblee à laquelle le projet est transmis ou son délégué notifie le jour même un accusé de réception, daté et signé au greffier de l'autre assemblee.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 9. § 1. De termijnen bepaald in de artikelen 78 tot 81 van de Grondwet worden berekend als volgt:

1° De evocatietermijnen bedoeld in de artikelen 78, tweede lid, en 80 van de Grondwet gaan in de dag na die waarop de Voorzitter van de Senaat het wetsontwerp heeft ontvangen, overeenkomstig artikel 8;

2° De onderzoekstermijnen bedoeld in de artikelen 78, derde lid, en 80 van de Grondwet gaan in de dag na die waarop het verzoek bepaald in artikel 78, tweede lid, van de Grondwet aan de Voorzitter van de Senaat is voorgelegd. De voorwaarden waaraan dat verzoek moet voldoen, worden bepaald in het reglement van de Senaat;

3° De termijn van vijftien dagen bedoeld in artikel 79, eerste lid, van de Grondwet gaat in de dag na die waarop de Voorzitter van de Senaat het geamendeerde wetsontwerp heeft ontvangen, overeenkomstig artikel 8;

4° De onderzoekstermijnen bedoeld in artikel 81, vijfde en zesde lid, van de Grondwet gaan in de dag na die waarop de commissie een beslissing heeft genomen;

5° De termijn van zestig dagen bedoeld in artikel 81, tweede lid, van de Grondwet en de termijn van vijftien dagen bedoeld in artikel 81, vierde lid, van de Grondwet gaan in de dag na die waarop de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers het wetsontwerp of het geamendeerde wetsontwerp heeft ontvangen, overeenkomstig artikel 8;

6° De termijn van vijftien dagen bedoeld in artikel 81, vijfde lid, van de Grondwet gaat in de dag na die waarop de termijnen bedoeld in het tweede en het vierde lid van artikel 81 van de Grondwet zijn verstreken.

§ 2. De termijnen bedoeld in de artikelen 78 tot 81 van de Grondwet en in deze wet lopen van middernacht tot middernacht.

Verstrijkt een termijn op een zaterdag, een zondag of een wetelijke feestdag, dan wordt hij automatisch verlengd tot de eerstvolgende werkdag.

§ 3. Uiterlijk de dag na die waarop het in § 1, 2°, bedoelde verzoek is voorgelegd, stelt de Voorzitter van de Senaat de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers alsmede de senatoren ervan in kennis dat tot evocatie wordt overgegaan.

Art. 9. § 1er. Les délais visés aux articles 78 à 81 de la Constitution se calculent de la manière suivante:

1° Les délais d'évocation visés aux articles 78, alinéa 2, et 80 de la Constitution prennent cours le lendemain du jour de la réception par le Président du Sénat, du projet de loi, conformément à l'article 8;

2° Les délais d'examen visés aux articles 78, alinéa 3, et 80 de la Constitution prennent cours le lendemain du jour de la présentation au Président du Sénat, de la demande visée à l'article 78, alinéa 2, de la Constitution. Les conditions auxquelles cette demande doit satisfaire sont définies dans le règlement du Sénat;

3° Le délai de 15 jours visé à l'article 79, alinéa 1er, de la Constitution, prend cours le lendemain du jour de la réception, par le Président du Sénat, du projet de loi amendé, conformément à l'article 8;

4° Les délais d'examen visés à l'article 81, alinéas 5 et 6, de la Constitution, prennent cours le lendemain du jour de la décision de la commission;

5° Le délai de 60 jours visé à l'article 81, alinéa 2, de la Constitution et le délai de 15 jours visé à l'article 81, alinéa 4, de la Constitution, prennent cours le lendemain du jour de la réception par le Président de la Chambre des représentants du projet de loi ou du projet de loi amendé, conformément à l'article 8;

6° Le délai de 15 jours visé à l'article 81, alinéa 5, de la Constitution prend cours le lendemain du jour de l'expiration des délais fixés aux alinéas 2 et 4 de l'article 81 de la Constitution.

§ 2. Les délais visés aux articles 78 à 81 de la Constitution, ainsi que dans la présente loi, se comptent de minuit à minuit.

Si le jour de l'échéance d'un délai est un samedi, un dimanche ou un jour férié légal, il est automatiquement prorogé jusqu'au jour ouvrable le plus proche.

§ 3. Au plus tard le lendemain du jour de la présentation de la demande visée au § 1er, 2°, le Président du Sénat informe le Président de la Chambre des représentants ainsi que les sénateurs de la mise en œuvre de l'évocation.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 10. § 1. 1° Bij ontbinding van de Kamers worden de lopende termijnen, bedoeld in de artikelen 78 tot 81 van de Grondwet en in deze wet, gestuit. De nieuwe termijnen gaan in bij de installatie van de nieuwe commissie.

2° De periode tussen het sluiten van de zitting van de Wetgevende Kamers en de opening van de volgende zitting komt niet in aanmerking voor de berekening van de termijnen bedoeld in de artikelen 78 tot 81 van de Grondwet en in deze wet.

3° De commissie noteert de periodes tijdens welke de Senaat en de Kamer van volksvertegenwoordigers op reces zijn. Die periodes komen niet in aanmerking voor de berekening van de termijnen bedoeld in de artikelen 78 tot 81 van de Grondwet en in deze wet.

4° De termijnen bedoeld in de artikelen 78 tot 81 van de Grondwet en in deze wet worden geschorst, wanneer een van beide Kamers door de Koning wordt verdaagd.

5° De termijnen bedoeld in de artikelen 78 tot 81 van de Grondwet worden automatisch geschorst zodra de commissie is aangezocht en tot de dag na die waarop zij een beslissing neemt.

6° De termijnen bedoeld in de artikelen 78 tot 81 van de Grondwet en in deze wet worden geschorst bij de uitvoering van de procedure neergelegd in artikel 54 van de Grondwet.

§ 2. Wanneer de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers of de Voorzitter van de Senaat over een bij hun Kamer aanhangig wetsvoorstel, wetsontwerp of amendement, het gemotiveerd advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State vraagt, wordt dit advies ten laatste de dag na die waarop de voorzitter aan wie het is gericht het heeft ontvangen, ter kennis gebracht van de voorzitter van de andere assemblee.

Vraagt de Voorzitter van de Senaat het advies van de Raad van State, dan worden de termijnen bedoeld in de artikelen 78 tot 80 van de Grondwet en in deze wet geschorst.

Hetzelfde geldt wanneer de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers het advies van de Raad van State vraagt in het kader van artikel 81 van de Grondwet.

Deze schorsing neemt een einde de dag na die waarop de voorzitter aan wie het advies is gericht, dit advies ter kennis brengt van de voorzitter van de andere assemblee.

Art. 10. § 1er. 1° Lors de la dissolution des Chambres, les délais en cours, visés aux articles 78 à 81 de la Constitution et dans la présente loi, sont interrompus. De nouveaux délais prennent cours lors de l'installation de la nouvelle commission.

2° Le temps qui s'écoule entre la clôture de la session des Chambres législatives et l'ouverture de la session suivante, n'est pas pris en considération pour le calcul des délais visés aux articles 78 à 81 de la Constitution et dans la présente loi.

3° La commission prend acte des périodes pendant lesquelles auront lieu les vacances parlementaires du Sénat et de la Chambre des représentants. Ces périodes ne sont pas prises en considération pour le calcul des délais visés aux articles 78 à 81 de la Constitution et dans la présente loi.

4° Les délais visés aux articles 78 à 81 de la Constitution et dans la présente loi sont suspendus lors de l'ajournement d'une des Chambres par le Roi.

5° Les délais visés aux articles 78 à 81 de la Constitution sont suspendus automatiquement dès la saisine de la commission, et ce jusqu'au lendemain du jour de sa décision.

6° Les délais visés aux articles 78 à 81 de la Constitution et dans la présente loi sont suspendus lors de la mise en œuvre de la procédure consacrée par l'article 54 de la Constitution.

§ 2. Lorsque le Président de la Chambre des représentants ou le Président du Sénat demande l'avis motivé de la section de législation du Conseil d'Etat, sur une proposition, un projet de loi ou un amendement dont leur Chambre est saisie, cet avis est transmis au président de l'autre assemblee, au plus tard le lendemain du jour de sa réception par le président qui en est le destinataire.

La demande d'avis adressée au Conseil d'Etat par le Président du Sénat suspend les délais visés aux articles 78 à 80 de la Constitution et dans la présente loi.

Il en est de même lorsque la demande d'avis est adressée par le Président de la Chambre des représentants, dans le cadre de l'article 81 de la Constitution.

Cette suspension prend fin le lendemain du jour de la transmission de l'avis par le président qui en est le destinataire au président de l'autre assemblee.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 11. § 1. De commissie kan een bevoegdheidsconflict regelen zodra een wetsontwerp is ingediend of een wetsvoorstel in overweging is genomen, of zodra in de commissie amendementen zijn aangenomen en vóór de eindstemming in de openbare vergadering.

Indien een amendement door een assemblee wordt aangenomen in eerste lezing in de plenaire vergadering, mag de eindstemming over het aldus geamendeerde wetsontwerp of wetsvoorstel eerst plaatsvinden nadat vijf dagen verstreken zijn.

Wanneer bij de commissie een bevoegdheidsconflict aanhangig is gemaakt, wordt de eindstemming in de plenaire vergadering opgeschort tot de termijn bedoeld in artikel 10, § 5, is verstreken, onverminderd de artikelen 13 en 14, laatste lid.

§ 2. Wanneer de commissie een bevoegdheidsconflict regelt, beslist ze of de parlementaire procedure die moet worden gevolgd die is van de artikelen 74, 77 of 78 tot 81 van de Grondwet.

§ 3. Wordt bij de commissie een bevoegdheidsconflict aanhangig gemaakt overeenkomstig artikel 82 van de Grondwet, dan neemt ze een beslissing binnen vijf dagen na de datum waarvoor ze is bijeengeroepen.

Art. 11. § 1er. La commission peut régler un conflit de compétence dès le dépôt d'un projet de loi ou dès la prise en considération d'une proposition de loi ainsi que dès l'adoption en commission d'amendements et avant que n'intervienne le vote final en séance publique.

Si un amendement est adopté par une assemblee en première lecture en séance plénière, le vote final du projet ou de la proposition de loi ainsi amendé ne peut avoir lieu avant l'expiration d'un délai de 5 jours.

Lorsque la commission est saisie d'un conflit de compétence, le vote final en séance plénière est suspendu jusqu'à l'expiration du délai visé à l'article 10, § 5, sans préjudice des articles 13 et 14, dernier alinéa.

§ 2. Lorsque la commission règle un conflit de compétence, elle décide si la procédure parlementaire à suivre est celle des articles 74, 77, ou 78 à 81 de la Constitution.

§ 3. Lorsque, conformément à l'article 82 de la Constitution, la commission est saisie d'un conflit de compétence, elle rend sa décision dans les cinq jours de la date pour laquelle elle a été convoquée.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 12. § 1. Wanneer bij de commissie een verzoek tot verlening van de onderzoekstermijnen is ingediend, neemt ze een beslissing binnen drie dagen na de datum waarvoor ze is bijeengeroepen. De eindstemming in de plenaire vergadering wordt opgeschort tot de termijn van drie dagen is verstreken, onverminderd de artikelen 13 en 14, laatste lid.

§ 2. Indien de Regering bij de indiening van een wetsontwerp overeenkomstig artikel 80 van de Grondwet de spoedbehandeling vraagt, wordt de commissie bijeengeroepen door een van beide Voorzitters. De commissie vergadert ten laatste de dag na die waarop het ontwerp in de openbare vergadering van de Kamer van volksvertegenwoordigers is aangenomen.

§ 3. Indien de Kamer van volksvertegenwoordigers binnen de termijnen voorgeschreven door artikel 81 van de Grondwet geen beslissing neemt over een wetsontwerp dat door de Senaat is aangenomen, wordt de commissie binnen een termijn van vijftien dagen door een van beide Voorzitters bijeengeroepen.

De commissie bepaalt, binnen drie dagen na de datum waarvoor ze is bijeengeroepen, de termijn waarbinnen de Kamer zich moet uitspreken.

Art. 12. § 1er. Lorsque la commission est saisie d'une demande de prolongation des délais d'examen visés aux articles 78 à 81, elle rend sa décision dans les trois jours de la date pour laquelle elle a été convoquée. Le vote final en séance plénière est suspendu jusqu'à l'expiration du délai de trois jours, sans préjudice des articles 13 et 14, dernier alinéa.

§ 2. Lorsque, lors du dépôt d'un projet de loi, le Gouvernement demande l'urgence, conformément à l'article 80 de la Constitution, la commission est convoquée par l'un des présidents. Elle se réunit au plus tard le lendemain du jour de l'adoption du projet en séance publique à la Chambre des représentants.

§ 3. Si la Chambre des représentants ne se prononce pas sur un projet de loi adopté par le Sénat, dans les délais prescrits à l'article 81 de la Constitution, la commission est convoquée par l'un des présidents dans un délai de quinze jours.

La commission fixe, dans les trois jours de la date pour laquelle elle a été convoquée, le délai dans lequel la Chambre aura à se prononcer.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 13. De commissie kan, volgens de meerderheidsregels neergelegd in artikel 14, de termijnen verlengen waarbinnen ze, overeenkomstig de artikelen 11, § 3, en 12, § 1 en § 3, tweede lid, een beslissing moet nemen.

Art. 13. La commission peut, selon les règles de majorité prévues à l'article 14, allonger les délais dans lesquels, conformément aux articles 11, § 3, et 12, § 1er et § 3, alinéa 2, elle doit prendre sa décision.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 14. De beslissingen van de commissie binden beide assemblys en worden door hun Voorzitter ter kennis gebracht van de leden.

Ze worden genomen bij volstrekte meerderheid van de leden van elk van de twee samenstellende delen van de commissie en, bij gebreke daarvan, bij meerderheid van twee derden van haar leden.

Wordt er geen overeenstemming bereikt, dan worden, in voorkomend geval, de artikelen 80, tweede lid, en 81, zesde lid, van de Grondwet toegepast.

Neemt de commissie geen beslissing binnen de gestelde termijnen, dan wordt dit door de Voorzitter vastgesteld en aan beide assemblys medegedeeld. De opschorting van de stemming in een assembly en de schorsing van de termijnen bedoeld in de artikelen 78 tot 81 van de Grondwet nemen een einde de dag na die waarop de termijn verstrijkt waarbinnen de beslissing had moeten worden genomen.

Art. 14. Les décisions de la commission lient les deux assemblys et sont portées à la connaissance de leurs membres, par leur président.

Elles sont prises à la majorité absolue des membres de chacune des deux composantes de la commission et, à défaut, à la majorité des deux tiers de ses membres.

A défaut d'accord, le cas échéant, il est fait application des articles 80, alinéa 2, et 81, alinéa 6, de la Constitution.

Lorsque la commission ne décide pas dans les délais prescrits, le président le constate. Les assemblys en sont informées. La suspension du vote dans une assembly ainsi que la suspension des délais visés aux articles 78 à 81 de la Constitution, cessent le lendemain du jour de l'échéance du délai dans lequel la décision aurait dû être prise.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 15. De regels die de commissie bepaalt met toepassing van artikel 2, 5°, worden opgenomen in het reglement van beide assemblys.

Art. 15. Les règles explicitées en application de l'article 2, 5°, sont insérées dans les règlements des deux assemblys.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 16. 1° Artikel 2, § 1, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State wordt aangevuld met een tweede lid, luidende:

« Wanneer het verzoek om advies betrekking heeft op een ontwerp of voorstel van wet of op amendementen op die ontwerpen of voorstellen, onderzoekt de afdeling wetgeving ambtshalve of de voorgelegde tekst betrekking heeft op aangelegenheden bedoeld in artikel 74, artikel 77 of artikel 78 van de Grondwet. »

2° Artikel 2 van dezelfde gecoördineerde wetten wordt aangevuld met een nieuwe § 4, luidende:

« § 4. De Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers of de Voorzitter van de Senaat is verplicht het advies te vragen over de ontwerpen of voorstellen van wet en over de amendementen op ontwerpen en voorstellen die bij zijn assembly aanhangig zijn, wanneer ten minste acht leden van de parlementaire overlegcommissie bedoeld in artikel 82 van de Grondwet, zich beroepend op een bevoegdheidsconflict, daartoe een schriftelijk verzoek indienen bij de griffie van een van beide assemblys en op voorwaarde dat de adviesaanvraag uitsluitend slaat op de vraag of de voorgelegde tekst betrekking heeft op aangelegenheden bedoeld in artikel 74, artikel 77 of artikel 78 van de Grondwet. »

De Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers of de Voorzitter van de Senaat kan, in spoedeisende gevallen, vragen dat het advies wordt uitgebracht binnen een termijn van ten hoogste acht dagen. »

3° Artikel 3, § 2, van dezelfde gecoördineerde wetten wordt aangevuld met een tweede lid, luidende:

« Wanneer voor een voorontwerp van wet de hoogdringendheid wordt aangevoerd, slaat het advies van de afdeling wetgeving eveneens op de vraag of de voorgelegde tekst betrekking heeft op aangelegenheden bedoeld in artikel 74, artikel 77 of artikel 78 van de Grondwet. »

4° In artikel 84 van dezelfde gecoördineerde wetten worden na de woorden « binnen een termijn van ten hoogste drie dagen » ingevoegd de woorden « of binnen een termijn van ten hoogste acht dagen in het artikel 2, § 4, bedoelde geval ».

Art. 16. 1° L'article 2, § 1er, des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat est complété par un second alinéa, libellé comme suit:

« Lorsque la demande d'avis concerne un projet ou une proposition de loi ou des amendements à ces projets ou propositions, la section de législation examine d'office si le texte concerné a pour objet des matières visées à l'article 74, à l'article 77 ou à l'article 78 de la Constitution. »

2° L'article 2 des mêmes lois coordonnées est complété par un nouveau § 4, libellé comme suit:

« § 4. Le Président de la Chambre des représentants ou le Président du Sénat est tenu de demander l'avis sur les projets de loi ou propositions de loi et sur les amendements à des projets ou propositions dont son assembly est saisie lorsque huit membres au moins de la commission parlementaire de concertation visée à l'article 82 de la Constitution en font la demande écrite au greffe d'une des deux assemblys en alléguant un conflit de compétence et pour autant que la demande d'avis porte exclusivement sur le point de savoir si le texte concerné a pour objet des matières visées à l'article 74, à l'article 77 ou à l'article 78 de la Constitution. »

Le Président de la Chambre des représentants ou le Président du Sénat peut demander que l'avis, en cas d'urgence, soit rendu dans un délai ne dépassant pas huit jours. »

3° L'article 3 des mêmes lois coordonnées est complété par un second alinéa, rédigé comme suit:

« Lorsque l'urgence est invoquée à propos d'un avant-projet de loi, l'avis de la section de législation porte également sur le point de savoir si le texte concerné a pour objet des matières visées à l'article 74, à l'article 77 ou à l'article 78 de la Constitution. »

4° Dans l'article 84 des mêmes lois coordonnées, les mots « ou dans un délai ne dépassant pas huit jours dans le cas prévu à l'article 2, § 4 » sont insérés après les mots « dans un délai ne dépassant pas trois jours ».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 17. In afwijking van artikel 1 van de wet van 3 maart 1977 betreffende de gevolgen van de ontbinding der Wetgevende Kamers ten aanzien van de vroeger ingediende ontwerpen en voorstellen van wet worden bij de eerstkomende algehele vernieuwing van de Kamer van volksvertegenwoordigers volgend op de inwerkingtreding van dit artikel als niet bestaande beschouwd de ontwerpen en voorstellen van wet die niet door beide Kamers zijn aangenomen.

Evenwel zijn van rechtswege opnieuw aanhangig bij de Kamer van volksvertegenwoordigers, de ontwerpen van wet houdende het verlenen van naturalisaties die hangende zijn in de Senaat na te zijn overgezonden door de Kamer.

Art. 17. Par dérogation à l'article 1er de la loi du 3 mars 1977 relative aux effets de la dissolution des Chambres législatives à l'égard des projets et propositions de loi qui n'auront pas été adoptés par les deux Chambres seront considérés comme non avenus lors du prochain renouvellement intégral de la Chambre des représentants suivant l'entrée en vigueur du présent article.

Toutefois, la Chambre des représentants sera ressaisie de plein droit des projets de loi accordant des naturalisations qui, après avoir été transmis par elle, seront pendants au Sénat.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 18. De artikelen 1 tot 16 treden in werking bij de eerstvolgende algehele vernieuwing van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Art. 18. Les articles 1er à 16 entrent en vigueur à partir du prochain renouvellement intégral de la Chambre des représentants.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — De commissie stelt een nieuw opschrift voor dat luidt: Voorstel van wet tot uitvoering van artikel 82 van de Grondwet.

La commission propose un nouvel intitulé ainsi rédigé: Proposition de loi prise en application de l'article 82 de la Constitution.

Is de Senaat het met die tekst eens?

Ce texte rencontre-t-il l'accord de l'assemblée? (*Assentiment.*)

Het nieuw opschrift is goedgekeurd.

Le nouvel intitulé est approuvé.

We stemmen later over het voorstel van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble de la proposition de loi.

DOTATIE VAN DE SENAAT — UITGAVEN VAN HET DIENSTJAAR 1993, BEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1994 EN BEGROTINGSRAMINGEN VOOR HET DIENSTJAAR 1995

Beraadslaging

DOTATION DU SENAT — DEPENSES DE L'EXERCICE 1993, BUDGET POUR L'EXERCICE 1994 ET PREVISIONS BUDGETAIRES POUR L'EXERCICE 1995

Discussion

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van de dotatie van de Senaat — Uitgaven van het dienstjaar 1993, begroting voor het dienstjaar 1994 en begrotingsramingen voor het dienstjaar 1995.

Nous abordons l'examen de la dotation du Sénat — Dépenses de l'exercice 1993, budget pour l'exercice 1994 et prévisions budgétaires pour l'exercice 1995.

De beraadslaging is geopend.

La discussion est ouverte.

Daar niemand het woord vraagt in de beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten.

Personne ne demandant la parole dans la discussion, je la déclare close.

We stemmen later over de dotatie van de Senaat.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur la dotation du Sénat.

INTERPELLATIE VAN DE HEER SUYKERBUYK TOT DE MINISTER VAN DE KLEINE EN MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN EN LANDBOUW OVER «HET UITBLIJVEN VAN EEN VESTIGINGSREGELING VOOR DE TUINAANNEMERS»

INTERPELLATION DE M. SUYKERBUYK AU MINISTRE DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES ET DE L'AGRICULTURE SUR «L'ABSENCE DE REGLEMENTATION DE L'ACCES A LA PROFESSION D'ENTREPRENEUR DE JARDIN»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Suykerbuyk tot de minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw over «het uitblijven van een vestigingsregeling voor de tuinaannemers».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Suykerbuyk (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, het verhaal over de vestigingsreglementering van de tuinaannemers is een zeer lang verhaal, dat ik hier zeker niet volledig zal brengen. Het begint in 1980 toen de Vereniging van Belgische tuinaannemers een verzoekschrift indiende om tot een reglementering van het beroep te komen. Dit verzoekschrift werd twee jaar later, in 1982 gepubliceerd. Zoals meestal het geval is, liet de procedure ook hier toe dat suggesties tot wijziging werden voorgesteld. Dat gebeurde dan ook in de loop van 1983. In dat jaar bracht de Hoge Raad voor de middenstand een advies uit dat in zijn geheel genomen vrij gunstig was en in zijn besluit zelfs uitgesproken gunstig. Het bevestigde het verzoekschrift alleszins op het punt van de activiteiten waarvoor het een reglementering wenste, wat niet heeft belet dat hierover later opnieuw veel discussie is ontstaan. Het belangrijkste uit deze periode is dat er een gunstig advies werd uitgebracht.

In 1985 heeft de administratie dan de laatste hand gelegd aan een tekst die de minister nodig had om tot een besluit te komen. Blijkbaar heeft een en ander toen veel vertraging opgelopen, waardoor de minister pas in 1989 zijn eindoordeel heeft kunnen vellen.

Het verzoekschrift werd bij besluit van 12 januari 1989 afgewezen. Toen ik hem daarover in het Parlement ondervroeg, gaf de minister hiervoor de volgende merkwaardige argumentatie: «Aangezien mijn voorganger» — het gaat over de heer Mainil — «indertijd niet meer in de mogelijkheid geweest is om een beslissing te nemen wegens het ontslag van de Regering, was het mijn taak mij nopens het verzoekschrift uit te spreken, hoewel sinds de bekendmaking ruim zes jaar waren verlopen. Ik herinner het geachte lid eraan dat de bekendmaking van een verzoekschrift tot reglementering en de reactie van derden die ze dient teweeg te brengen een essentiële waarborg vormt, die de wetgever heeft gewild. Deze waarborg kan maar effect sorteren indien de omstandigheden die de reacties van het publiek verklaren, niet gevoelig gewijzigd zijn en voor zover derhalve niet een te lange tijd verlopen is sinds zij werden geregistreerd. Welke ook de redenen en de omstandigheden mogen zijn die de door het dossier opgelopen vertraging rechtvaardigen, meen ik dat die waarborg in het voorliggend geval niet meer bestaat.»

Dit is wel een bijzonder merkwaardige redenering. De administratie neemt meer dan ruimschoots haar tijd voor de behandeling van het verzoekschrift — tussen de indiening in 1980 en het besluit van de minister zijn liefst negen jaren verlopen — waarna de minister het verzoekschrift afwijst omwille van «gewijzigde omstandigheden». Tegen die handelwijze is destijds binnen en buiten het Parlement fel geïntereerd, maar de minister bleek niet op zijn beslissing te kunnen terugkomen.

De Vereniging van Belgische tuinaannemers moest dus van voren af aan herbeginnen. In 1992 heeft zij dan, zoals in 1980, een verzoekschrift ingediend. De Hoge Raad voor de middenstand gaf andermaal een ten dele gunstig advies en nodigde de vereniging uit haar tekst hier en daar aan te passen. In de loop van 1993 heeft de vereniging dat gedaan en met alle geformuleerde opmerkingen rekening gehouden.

Enkele maanden geleden vernam ik van de minister dat alles normalerwijze zou moeten leiden tot een reglementering, maar dat men nog wachtte op het advies van de Raad van State.

Mijnheer de minister, als ik u hierover vandaag interpelleer, dan is het omdat ik inmiddels heb vernomen dat u bepaalde verklaringen zou hebben afgelegd waaruit blijkt dat de beroepsactiviteiten waarvoor men een reglementering vraagt zo vaak zouden zijn omschreven dat een eventuele reglementering meer problemen zal creëren dan oplossen. Indien dit waar is waarvoor dient dan de hele voorbereidende procedure en de raadpleging bij de Hoge Raad? Waarom nam de administratie contact op met de beroepsvereniging om daarover te discussiëren? De bereidheid van de beroepsverenigingen om, zowel in de eerste fase — van 1980 tot 1989 — als bij de indiening van het nieuw verzoekschrift, aan de opmerkingen tegemoet te komen, zijn toch voldoende bekend.

Mijnheer de minister, waarom verloopt dit alles zo moeilijk? Men kan vanzelfsprekend voor of tegen een vestigingsreglementering zijn, maar er is nu eenmaal een wetgeving met een bepaalde procedure. Ik begrijp uw handelwijze niet. Een verzoekschrift wordt ingediend, wat het goed recht is van iedere erkende organisatie. De procedure die de voorwaarden moet verifiëren, is opgenomen in de wet. Aan alle voorwaarden wordt voldaan. Ik vraag u nogmaals of het waar is dat u van oordeel bent dat deze procedure meer problemen creëert dan ze oplost en dat u niet geneigd bent ze goed te keuren. U zult begrijpen dat ik hierover graag enige uitleg krijg. Hebt u echt de bedoeling de vestigingsreglementering meer uit te hollen dan ze toe te passen?

Uit het tweede punt van de agenda van vandaag — waarover weliswaar geen discussie is geweest in openbare vergadering — blijkt dat u de verfijning van de vestigingswet nastreeft. Het ontwerp zal waarschijnlijk eenparig worden aangenomen. Dat zal geen probleem zijn. Er is echter wel een tegenstelling tussen wat men *in abstracto* nastreeft en wat men *in concreto* in dit dossier doet. Dit dossier is voor mij een test voor de wijze waarop men een reglementering, die door de sector wordt gewenst, behandelt. Ik ben er mij van bewust dat sommigen deze reglementering als te corporatistisch beschouwen, maar ze spruit voort uit de wetgeving van 1970. Ofwel schaft men deze wet af, ofwel handelt het departement toch iets meer consequent. Ik heb de indruk dat in dit concrete geval niet veel goede wil aanwezig is.

Mijnheer de minister, hoe komt het dat er in dit stadium niet aan het dossier wordt gewerkt of dat er wordt verklaard dat de huidige toestand niet tot een reglementering kan leiden? Waarom werd er geen reglementering opgesteld in samenwerking met de sector zoals bepaald in het kader van de procedure? Ik kijk met belangstelling uit naar uw antwoord. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Bourgeois.

De heer Bourgeois, minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb er geen enkel bezwaar tegen om uitleg te geven over de stand van zaken in de vestigingsregeling voor de tuinaannemers. Wellicht is het goed om dit op een vrij uitgebreide manier te doen opdat de heer Suykerbuyk zou kunnen oordelen over de problematiek waarmee wij worden geconfronteerd. Daarna zal ik nader ingaan op de vraag of het mijn bedoeling is de vestigingswetgeving uit te hollen.

In het *Belgisch Staatsblad* van 27 maart 1993 verscheen het verzoekschrift ingediend door de Vereniging der Belgische tuinaannemers.

De motieven van de genoemde vereniging kunnen als volgt worden samengevat: meer deskundigheid ten gevolge van een toenemende specialiteit; milieubescherming; leefbaarheid van de sector en de nood aan kennis van bedrijfsbeheer.

Er wordt voorgesteld om de volgende werkzaamheden te reglementeren: het aanleggen van tuinen, parken, groenzones, speelpleinen, sportterreinen en begraaftplaatsen; het onderhouden van en de uitvoering van veranderingswerken aan tuinen, parken, groenzones, speelpleinen, sportterreinen en begraaftplaatsen; het voorbereiden van de grond met het oog op het planten van siergewassen of het zaaien van een gazon; het planten van siergewassen en het aanleggen van bloemperken; het snoeien, het kappen en het vellen van volwassen bomen.

Sommige activiteiten, zoals de werkzaamheden in de bosbouw, de fruitteelt en de landbouw worden niet gereguleerd.

De beroepsvereniging vraagt de toepassing van artikel 8, paragraaf 1, van de wet van 15 december 1970 inzake de kennis van het bedrijfsbeheer en wil de toegang tot het beroep afhankelijk maken van het bezit van een diploma of getuigschrift. Daarenboven moet een praktische leertijd van twee jaar bij een gevestigde patroon of tijdens de studies worden bewezen. Dit geldt niet voor het diploma van gegradueerde of ingenieur. In de plaats van een diploma wordt een praktijkervaring van vijf jaar in een bepaalde hoedanigheid en vanaf ten minste 18 jaar aanvaard als bewijs van beroepskennis.

De Hoge Raad voor de middenstand heeft op 24 juli 1993 een gedeeltelijk gunstig advies gegeven. Om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de Hoge Raad heeft de beroepsvereniging een aantal wijzigingen aangebracht aan haar verzoek tot reglementering. Zo werd de lijst van niet-gereguleerde activiteiten uitgebreid met bedrijven die zich belasten met het bouwen en het onderhouden van grafkelders en grafstenen en bedrijven die grondwerken uitvoeren. Anderzijds werden sommige activiteiten aan de lijst toegevoegd.

De meeste van de aangebrachte wijzigingen hebben te maken met de bezorgdheid van de Hoge Raad voor de uitoefening van activiteiten die reeds gereguleerd zijn en die tot andere beroepssectoren behoren, zoals aannemer van metsel- en betonwerken, aannemer-steenhouwer, aannemer-marmerbewerker, aannemer-tegelzetter, sanitair-installateur loodgieter en aannemer van sloopwerken. De beroepsvereniging tracht dit op te lossen door de vereiste beroepskennis te bepalen. Naar mijn oordeel is dat onvoldoende en is het raadzaam de bezwaren op te vangen door de voorgestelde definitie van het beroep verder aan te passen.

Het verzoekschrift moet echter nog op meer punten worden aangepast. Sommige bepalingen zijn overbodig, onvolledig of zelfs onwettelijk. Nadat het in het *Belgisch Staatsblad* was gepubliceerd, hebben mijn diensten, binnen de wettelijke termijn van dertig dagen, enkele opmerkingen van belanghebbenden ontvangen. Zo kan de Kamer van ambachten en neringen van Oost-Vlaanderen er niet akkoord mee gaan dat akten van lager secundair niveau tuinbouw of getuigschriften van leertijd in aanmerking komen als bewijs van beroepskennis. De Kamer stelt voor om alleen akten van hoger secundair niveau en van een ondernemingsopleiding te aanvaarden. Ook de Hoge Raad heeft in zijn advies herhaald dat het niveau zou moeten worden opgetrokken tot dat van hoger secundair, zonder dat hij echter het voorgestelde lager niveau duidelijk betwist.

De wettelijke procedure is nu zover gevorderd dat een beslissing moet worden genomen over het lot van het herwerkte verzoekschrift. Er zijn drie mogelijkheden: ofwel wordt een koninklijk besluit ter reglementering opgesteld; ofwel wordt het verzoekschrift, ook bij koninklijk besluit afgewezen; ofwel worden er aan de beroepsvereniging andere voorstellen gedaan om het voorstel van reglementering te verbeteren.

In de huidige stand van zaken geloof ik eerlijk gezegd niet dat het voorstel van reglementering kan worden aanvaard. De motivering geeft immers een onvoldoende verantwoording en kan op bepaalde punten worden weerlegd. We kunnen er inderdaad begrip voor opbrengen dat de vraag aan de kant van de consument erg is geëvolueerd en dat van de ondernemer meer kwaliteit wordt vereist. Dat is duidelijk. De studiedienst van het departement heeft de sector echter ook onderzocht en vastgesteld dat het aantal tuinaannemers tussen 1981 en 1990 in belangrijke mate is toegenomen: van 808 tot 1 687, dus meer dan verdubbeld. Volgens BTW-cijfers is de omzet in dezelfde periode gestegen van

1,7 naar 4,9 miljard. In 1990 stelden 894 werkgevers ongeveer 3 300 mensen te werk. Het gaat hierbij om een stijging van respectievelijk 59 en 50 pct. tegenover 1981. Hiermee is echter niet aangetoond of er werkelijk een behoefte bestaat aan reglementering.

Welke richting moeten wij dan uitgaan? Eerst en vooral moet ik herinneren aan een vorig verzoekschrift uit 1980 dat in 1988 werd afgewezen. Tijdens de behandeling ervan was reeds overgeengkomen dat een aantal werkzaamheden buiten het toepassingsgebied zou blijven. Het gaat hier meer bepaald om: onderhouds- en veranderingswerken aan tuinen, parken, groenzones, speelterreinen, sportterreinen en begraafplaatsen; het planten van siergewassen en het aanleggen van bloemperken; het snoeien, kappen en vellen van bomen. In het huidige verzoekschrift werden deze activiteiten echter toch terug opgenomen. In ieder geval mogen we niet uit het oog verliezen dat bepaalde werkzaamheden waarvoor geen uitgebreide beroepskennis nodig is, vaak worden uitgeoefend door sociaal minder begaafde of door minder welgestelde personen, die vaak geen andere bron van inkomsten hebben. Daarom moeten we zeer voorzichtig zijn bij het opstellen van een eventuele reglementering.

Bovendien zullen zich ongetwijfeld toepassingsproblemen voordoen als gevolg van de ruime en vage definitie, bijvoorbeeld met betrekking tot het snoeien, kappen en vellen van volwassen bomen of de aanleg van sportterreinen, zoals volleybal- of basketbalterreinen waar het groen slechts van bijkomend belang is.

Het kan niet de bedoeling zijn om eenvoudige werken die geen grote kennis vereisen, zoals wieden of spitten, te reglementeren of, zoals sommigen wensen, daarvoor een diploma van hoger secundair onderwijs te eisen.

Mijnheer de Voorzitter, ik vat samen.

Er is geenszins aangetoond dat de reglementering tegemoetkomt aan een achteruitgang of gebrek aan beroepskennis. Alleen de gebrekkige kennis van bedrijfsbeheer — en deze vaststelling geldt niet alleen voor deze sector — is een voldoende reden om te reglementeren, maar dat zal pas mogelijk zijn van zodra het ontwerp, dat hier vandaag wordt besproken en morgen wellicht zal worden goedgekeurd, ook in de Kamer is goedgekeurd.

De te reglementeren beroepsactiviteit is zo vaag omschreven dat mag worden gevreesd dat de reglementering meer problemen zal creëren dan oplossen. De definitie is zeer ruim. Deze opmerking werd ook reeds gemaakt bij de behandeling van het eerste verzoekschrift dat werd ingediend in 1980 en afgewezen in 1988.

De eisen zijn redelijk maar een verzwarend ervan, zoals door enkele belanghebbenden wordt voorgesteld, kan niet worden overwogen. Bovendien zijn de eisen alleen redelijk indien bepaalde eenvoudige werkzaamheden uit de reglementering worden gelicht.

Daarom kan het verzoek van de Vereniging der Belgische tuinaannemers niet worden ingewilligd. Indien deze organisatie echter rekening wil houden met alle opmerkingen van mijn administratie, dan ben ik bereid om dit verder te onderzoeken.

Mijnheer Suykerbuyk, de jongste contacten met de sector dateren van 1991 en werden gelegd met mijn voorganger, de heer Mainil. Ik heb nog niet ervaren dat de sector werkelijk aandringt op een vestigingsregeling. U bent in feite de enige die geregeld op dit onderwerp terugkomt. Het zou dus misschien wel aangewezen zijn dat de sector zelf met mijn diensten contact opneemt. Mijn antwoord op uw interpellatie kan hiertoe misschien de aanleiding zijn.

Op uw vraag of ik van plan ben de vestigingswet uit te hollen, moet ik antwoorden dat ik dat in principe niet nastreef. Ik heb mijn administratie de opdracht gegeven om alle gereguleerde beroepen te evalueren. Daarbij zal rekening worden gehouden met een aantal criteria die onder meer betrekking hebben op economisch-professionele aspecten, het opleidingsprofiel van de

beoefenaars en de juistheid van de omschrijving van de te reglementeren activiteit. Deze criteria zullen worden toegepast bij de behandeling van nieuwe en van reeds ingediende dossiers.

Vandaag heb ik naar aanleiding van de bespreking van de begroting 1995 in de kamercommissie daarover een omstandig gesprek gehad. Het is de bedoeling om de vestigingswet van 15 december 1970 en alle besluiten tot reglementering van beroepen te evalueren. Wij stellen vast dat er verschillende reglementeringen bestaan voor één bepaalde sector. Ik neem als voorbeeld de sector van de aannemers. Er is soms inderdaad behoefte aan uniformisering of aan het opstellen van één enkele reglementering. Wij kunnen ons afvragen of sommige beroepen nog geregulementeerd moeten worden. Bovendien is een reglementering aangaande de beheerskennis van de ondernemer veel noodzakelijker.

Zodra de wet van 15 december 1970 is gewijzigd, wil ik de mogelijkheid onderzoeken om voor de tuinaannemers de kennis van bedrijfsbeheer op te leggen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de interpellant.

De heer Suykerbuyk (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord en stel met genoegen vast dat hij de deur op een kier zet. Wanneer de wet van 15 december 1970 is gewijzigd, dan zou hij wellicht ingaan op een deel van het verzoekschrift.

Mijnheer de minister, indien ik u goed heb begrepen dan kan het beroep van tuinaannemer niet worden geregulementeerd, want, volgens u, is er altijd wel «iets»; er waren blijkbaar belemmeringen in 1980, in 1982, in 1989 en ook nu, in 1994.

De heer Vermeiren (VLD). — Er is ook «iets» met de klusjesdienst, mijnheer Suykerbuyk.

De heer Suykerbuyk (CVP). — Ik heb het niet over de klusjesdienst, maar wel over een gewaardeerd beroep, mijnheer Vermeiren.

Mijnheer de minister, de Hoge Raad van de middenstand heeft een belangrijk, eenparig advies uitgebracht. Er werd in elk geval rekening gehouden met de opmerkingen van voormelde Raad, maar, volgens u zou de sector van de tuinaannemers niet voldoende contacten hebben gelegd. Uit een brief van 13 juli 1993 blijkt evenwel dat de voormelde sector contact heeft opgenomen met uw administratie. Er werd wel degelijk ingegaan op de suggesties en «het beroepsschrift» van de tuinaannemers werd herschreven en helemaal aangepast. Het advies van de Hoge Raad van de middenstand werd eenparig uitgebracht, maar uit uw antwoord blijkt dat het advies van de Kamer voor ambachten en neringen van Oost-Vlaanderen zwaarder weegt dan dat van de Hoge Raad van de middenstand. Dit zou me spijten en ik kan er zeker niet mee akkoord gaan.

Volgens mij werd het dossier door uw administratie niet zorgvuldig behandeld. Men kan uiteraard voor elke reglementering van een beroep bepaalde opmerkingen formuleren, maar in dit geval kan ik u aantonen dat de vertegenwoordiging van de tuinaannemers de administratie volledig ter wille is geweest.

U beweert wel dat er te weinig contact werd genomen met de voormelde administratie en dat alles moet geëvalueerd worden, maar de jongste jaren zijn er bitter weinig besluiten tot afwijzing geweest. Volgens mij zijn er maar een vijftal dergelijke koninklijke besluiten verschenen. De procedure vastgesteld in de wet van 1970, dient immers om na te gaan of er problemen rijzen, bijvoorbeeld in verband met de representativiteit van de aanvrager of in verband met de voorwaarden inzake beheerskennis. Dit is ook gebeurd voor de vereniging. Ik zie dan ook niet in waarom er geen vestigingsregel kan worden uitgewerkt. Het kan toch niet dat er voor dit zelfstandige beroep problemen rijzen, die er niet zijn bij andere zelfstandige beroepen.

U zegde dat de enorme uitbreiding van de sector een reglementering bemoeilijkt. Indien dat een reden is om niet te reglementeren, dan geldt dat ook voor heel wat andere sectoren, waarvoor thans wel een reglementering bestaat.

Ik ben u wel dankbaar dat u nog een opening laat, mijnheer de minister. Toch blijf ik erbij dat de wijze waarop dit dossier wordt behandeld, niet door de beugel kan. De vereniging heeft contact genomen met uw administratie. U zou gezegd hebben dat deze zaak meer problemen opwerpt dan ze er oplost. U had hierover toch contact kunnen nemen met de vereniging, zodat er een regeling kon tot stand komen, regeling die er nu blijkbaar niet zal komen.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Bourgeois.

De heer Bourgeois, minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw. — Mijnheer de Voorzitter, het argument dat de sector zelf niet met aandrang heeft aangestuurd op een reglementering, was echt niet het belangrijkste argument van mijn lange uiteenzetting. Ik heb alleen maar willen zeggen dat ik niet het gevoel had dat de vereniging stond te trappelen voor die reglementering.

De sector van de tuinaanneming is verweven met vele andere sectoren. Een aantal van die sectoren zijn reeds gereguleerd. Daarom is het zo moeilijk een algemene reglementering voor de tuinaanneming uit te werken. Ik ben echter bereid dit verder te onderzoeken.

U zegt dat aan alle voorwaarden voldaan is. Dit is mijn inziens niet het geval. Maar ik wil het wel opnieuw laten onderzoeken.

Ik ben ook bereid om met de sector te praten om te zien wat er nog kan gebeuren.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

INTERPELLATIE VAN DE HEER CUYVERS TOT DE MINISTER VAN DE KLEINE EN MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN EN LANDBOUW OVER «HET COMITÉ VAN DESKUNDIGEN VOOR DE ERKENNING VAN DE DIERENTUINEN»

INTERPELLATION DE M. CUYVERS AU MINISTRE DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES ET DE L'AGRICULTURE SUR «LE COMITÉ D'EXPERTS POUR L'AGREATION DES PARCS ZOOLOGIQUES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Cuyvers tot de minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw over «het comité van deskundigen voor de erkenning van de dierenparken».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Cuyvers (Agalev). — Mijnheer de Voorzitter, de recente uitzendingen van het vierdelig Britse TV-programma «De Ark» hebben weer eens een schrijnende aanklacht geformuleerd tegen de wantoestanden in sommige Belgische dierenparken. Volgens inside information is de situatie waarin de katachtige roofdieren zitten in Olmen in Limburg een aanfluiting van elke notie van dierenwelzijn. De toestanden in de zoo Monroe in Gent mag men zeker niet met de mantel der liefde bedekken. Wazoo in Sint-Niklaas is berucht omdat daar ocelots leven in een hok van één meter op één met betonnen vloer zonder schuilgelegenheid. Een echte ramp. De wraakroepende toestanden in de zoo van Zwartberg blijken duidelijk uit de BBC-enquête. Dieren stelen lijkt daar te gemakkelijk te verlopen en een courante zaak. Gestoord gedrag van dieren vinden we zelfs in de Antwerpse Zoo en die heeft toch internationaal een zeer goede reputatie.

Omdat de politieke wil ontbreekt om er echt iets aan te doen blijven die wantoestanden aanslepen. Het gaat hier niet om een onbelangrijk probleem aangezien er in België meer dan twintig dierenparken zijn. Dit verklaart waarom nog altijd de wettelijke

voorwaarden voor de erkenning als dierenpark vanuit het oogpunt dierenwelzijn niet werden bepaald, maar enkel vanuit het oogpunt «hinderlijke inrichting», wat onder de bevoegdheid van de Gewesten valt. Het is een doorzichtig excuus voor het niet, of in het beste geval zeer zacht optreden van de federale overheid bij dierenverwaarlozing in dierenparken. Zoals ik reeds gezegd heb, gaan ook een aantal bestendige deputaties niet helemaal vrijuit, daar hun controle in het kader van de naleving van de milieuvregunning zeer gebrekkig is.

Tegenover die droeve vaststellingen staat het nuchtere feit dat het wettelijk kader om de erkenningsvoorwaarden vast te leggen al lang bestaat. Sinds 14 augustus 1986 heeft de minister van Landbouw de wettelijke mogelijkheden om een comité van deskundigen op te richten op basis van artikel 5 van de wet voor de bescherming en het welzijn der dieren, om de voorwaarden voor de erkenning te bepalen. Paragraaf 2 van dit artikel 5 geeft de Koning, dus in de meeste gevallen de minister van Landbouw, de macht die erkenning te laten afhangen van «de aanleg en de uitrusting van de zoo's, de hygiëne, de veiligheid en de identificatie der dieren, evenals de diergeneeskundige controle en de begeleiding».

Volgens een verslag waarover ik beschik, ontbreekt in de meerderheid van de meer dan twintig privé-zoo's in ons land zeer waarschijnlijk de nodige infrastructuur voor een degelijke opvang van de dieren. In een bepaalde zoo in het Gentse kan men nauwelijks van enig didactisch aspect spreken bij het tentoonstellen van de dieren. Ze worden daar nog gehouden om ze als louter curiosa aan het publiek te tonen, zoals dat meer dan honderd jaar geleden het geval was.

Wat betreft de kooien waarin de dieren worden gehouden, rijzen de meeste problemen bij de roofdieren en de apen. Tijdens een recent bezoek aan een dierenpark heb ik bijvoorbeeld kunnen vaststellen dat er twee jonge tijgers aan het spelen waren in een open kooi die ongeveer de grootte had van een garage maar met een binnenkooi amper zo groot als een hok om een Duitse herder in onder te brengen. Ondertussen zijn die dieren twee maanden ouder. Ik kan mij dus voorstellen dat zij zich nog nauwelijks kunnen bewegen, laat staan evolueren.

Mijnheer de minister, de voeding is meestal niet aangepast aan de specifieke noden van de dieren. Tijdens een recent bezoek aan de Monroe zoo, heb ik vastgesteld dat alle dieren, op de roofdieren na, eenzelfde voeding kregen. Ik zag beschimmeld brood, wortelen en meloenen, zowel in de kooien van schapen, beren als apen. Was dat toeval of misschien gewoonte? De inrichting en de uitrusting van de kooien is meestal ontoereikend. Er zijn te weinig schuilmogelijkheden tegen zon en regen, te kleine nachthokken, slechte verlichting en verluchting en te weinig verwarmingsmogelijkheden voor de koudere seizoenen. Naakte kooien geven te gemakkelijk aanleiding tot gestoord gedrag dat de meest bizarre vormen kan aannemen. Er wordt geen rekening gehouden met de ethologische en ecologische vereisten van de dieren.

Mijnheer de minister, de verdediging van het welzijn van de dieren in de zoo vereist dat u het comité van deskundigen zo vlug mogelijk de opdracht geeft ook een rampenplan voor het merendeel van de kleine privé-zoo's en dierenparken op korte termijn uit te werken.

Mijnheer de minister, u als nationale instantie, moet nu optreden. Het is heel onwaarschijnlijk dat er een Europese richtlijn voor de dierenparken komt. In het beste geval worden de aanbevelingen van het Europese Parlement — en dan nog liefst verstrengd door Europa — naar de verschillende nationale ministers gestuurd. Het blijven wachten op een Europese richtlijn lijkt nog eens aan te tonen dat u niet echt geïnteresseerd bent in dierenwelzijn. Uw antwoord op mijn recente schriftelijke vraag over dierenparken gaat niet helemaal in op de hierboven geschetste problematiek en geeft te summiere antwoorden. Daarom deze korte interpellatie.

Mijnheer de minister, waarom is dit comité van deskundigen, zoals vermeld in artikel 5 van de wet van 14 augustus 1986, nog altijd niet samengesteld? Wanneer zal het wel worden samengesteld? Welke zijn de specificaties van de personen die toegezegd hebben om deel uit te maken van dit comité? Ik besef dat ik altijd op dezelfde nagel hamer, maar misschien geraakt hij zo ooit eens in het hout.

Waarom duurt het zo lang voordat het ontwerp van koninklijk besluit betreffende de bescherming van dieren in dierentuinen wordt uitgevaardigd? De kaderwet van 1986 biedt heel wat mogelijkheden om de lege doos op te vullen. Op heel wat terreinen is er nog niets gebeurd!

Zal het koninklijk besluit concrete minimumnormen bevatten die zijn aangepast aan de specifieke ethologische behoeften van de diersoorten, zodat bijvoorbeeld apen niet meer in te kleine kooien worden gestopt, waardoor ze uit pure verveling elkaar gaan verminken?

Zullen de factoren die aanleiding geven tot gestoord gedrag helemaal kunnen worden vermeden op straffe van de intrekking van de erkenning? Zal als regel een dier dat behoort tot een diersoort die in het wild duidelijk in groep leeft, niet meer jaar in jaar uit in afzondering mogen worden gehouden? Het is toch zielig dat een wolf, een sociaal dier, dag in dag uit rondjes in een kooi moet draaien. Zal het koninklijk besluit controleerbare minimumvoorwaarden opleggen inzake totale leefruimte per dier, stimulansen tegen verveling, afmetingen van hokken, temperatuur, vochtigheidsgrenzen, voedsel enzovoort?

Tot welke aanpassingen zullen een aantal dierentuinen worden verplicht op basis van het te verwachten koninklijk besluit? Kan de minister garanderen dat tegen het jaar 1996 — dus tien jaar na het van kracht worden van de wet van 14 augustus 1986 — de wantoestanden in de dierentuinen tot het verleden zullen behoren? Moet het aantal dierentuinen niet beperkt worden tot maximum één per provincie? Mocht dat worden beslist, dan zullen de inkomsten van de privé-dierentuinen wellicht verhogen, wat bijkomende investeringen in het belang van de dieren mogelijk maakt. Denkt de minister aan het uitwerken van een rampenplan in het belang van de dieren? Een aantal dierentuinen voldoen op het ogenblik niet aan de minimumnormen inzake dierenwelzijn.

Zal de didactische functie van de dierentuinen beter worden vervuld in het perspectief van het vergroten van de overlevingskansen van de tentoongestelde dieren in hun natuurlijke biotopen?

Het komt nogal eigenaardig over als men zeldzame dieren in dierentuinen probeert in leven te houden, maar er niet tegelijkertijd voor zorgt dat ze kunnen overleven in hun natuurlijke biotoop.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Bourgeois.

De heer Bourgeois, minister van de Kleine en Middelgrote ondernemingen en Landbouw. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal trachten een antwoord te formuleren op de vele vragen die mij door de heer Cuyvers werden gesteld.

Toen ik in 1992, en niet in 1986, bij de vorming van de Regering een prioriteitenrangorde voor mijn beleid opmaakte, stond bovenaan die lijst zeker niet het comité van deskundigen waarvan sprake is in artikel 5 van de wet van 14 augustus 1986 betreffende het welzijn en de bescherming van de dieren. Andere zaken, die meer omvangrijk en voor het welzijn van de dieren ook belangrijker waren, kregen de voorrang. Ik heb het hier over de reglementering van de proefnemingen op dieren, het dierentransport en de voorwaarden voor het houden van dieren in de veeteelt. Nu we met deze materies rond zijn en de besluiten ter zake genomen zijn, kan en moet er worden begonnen met de oprichting van het voornoemd comité. De procedure hiervoor is lopende en zal worden afgesloten zodra de personen die gevraagd werden om van het comité deel uit te maken mij hun antwoord hebben laten weten. Op het ogenblik stel ik alles in het werk opdat dit comité zijn werkzaamheden voor het einde van dit jaar kan starten.

Wat de inhoud van het uitvoeringsbesluit van artikel 5, paragraaf 2, van de wet betreft, is het op de eerste plaats de taak van dit comité om die inhoud te bepalen. Voor de betrokkenen van de sector lijkt het mij het best wanneer zo vaak mogelijk concrete normen worden opgelegd. Het opstellen van normen voor elke diersoort is echter een bijzonder omvangrijk werk. Bovendien is het zeer de vraag of het aangewezen is dat België alleen en apart dergelijke normen opstelt en oplegt. Zoals de heer Cuyvers zelf suggereert, is een Europese normering waarschijnlijk meer op haar plaats. Ik wijs er ook op dat het zeer moeilijk zal zijn normen uit te werken en op te leggen die de dieren gelijkwaardige voorwaarden garanderen als die welke zij kennen wanneer zij in vrijheid leven.

Een van de eerste opdrachten van het comité zal erin bestaan de door de heer Cuyvers beschreven toestand in de dierentuinen correct en wetenschappelijk te evalueren, om op die basis tot een effectieve normering te komen. Ik moet de heer Cuyvers zeggen dat ik mij heel wat vragen stel bij televisieprogramma's hierover van buitenlandse zenders en ook bij verklaringen van bepaalde organisaties die zich met dierenbescherming bezighouden. Ik heb het dan in de eerste plaats over de zoo van Zwartberg. In de media wordt die dierentuin beschreven als absoluut verwerpelijk, maar dierenbeschermingsorganisaties van hun kant pleiten er bij mij met veel overtuiging voor dat ik deze dierentuin zou behouden. Zij stellen dat die door hen zeer vaak wordt gebruikt als asiel voor verlaten of te oude dieren, waarvoor zonder deze dierentuin geen ander alternatief dan euthanasie zou bestaan. Waarvoor moet ik dan kiezen? Ik heb overigens vastgesteld dat, tengevolge van media-acties, bepaalde oudere dieren die in Zwartberg toch nog een zeker onderhoud kregen, werden afgemaakt.

Inzake het aantal dierentuinen vind ik het — indien ik er al de bevoegdheid zou voor hebben — niet nodig beperkende maatregelen te nemen. Zo lang de dierentuinen de erkenningsvoorwaarden eerbiedigen, kan ik niet wettelijk optreden. Het is ook belangrijk dat de dierentuinen hun opdracht van bescherming van de diersoorten behouden, in het bijzonder van die diersoorten waarvan men vaststelt dat zij uit hun natuurlijke biotoop verdwijnen. Ik kan natuurlijk begrijpen dat u vindt dat alles op een meer didactische wijze moet gebeuren en dat er een zeker nut moet zijn. Ik meen ook dat het belangrijk is dat dierentuinen blijven bestaan, want de jeugd is al genoeg vervreemd van de natuur. Wat weten jongeren nog af van landbouw wanneer zij menen in deze materie te moeten meespreken?

Tenslotte herinner ik eraan dat er, sinds ik minister van Landbouw ben, in het *Belgisch Staatsblad* besluiten gepubliceerd zijn: over de bescherming van de proefdieren in het koninklijk besluit van 14 november 1993, over de dieren tijdens het transport in het koninklijk besluit van 23 december 1993, en over de varkens en kalveren in de veeteelt, in de koninklijke besluiten van 23 en 26 juli 1994.

Bovendien werd er in de Senaat een wetsontwerp ingediend tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn van de dieren. De bespreking van dit wetsontwerp is bijna rond. Een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de identificatie van honden werd goedgekeurd door de Ministerraad en voorgelegd aan de Raad van State. Ik meen toch dat dit een belangrijke vooruitgang is voor het dierenwelzijn. Ik kan dan ook niet akkoord gaan met verklaringen die eropuit zijn te doen geloven dat de minister van Landbouw en zijn departement zich niet interesseren voor het dierenwelzijn. De voorbeelden die ik zopas heb aangehaald bewijzen toch wel het tegendeel.

Mijnheer Cuyvers, u hebt het niet kunnen laten nogmaals te verklaren dat de politieke wil ontbreekt om op dat vlak iets te doen. Welnu, ik heb pas een vergadering van de Europese Raad van Landbouw van Luxemburg bijgewoond, die ook bevoegd is voor het dierenwelzijn en de dierenbescherming. Ik ben fier u te kunnen zeggen dat ik in deze Raad, samen met Duitsland, Denemarken en Engeland, tot de pioniers behoor in verband met de zorg voor het dierenwelzijn. Het is jammer dat de meerderheid van de Europese landen hiervoor geen of te weinig belangstelling vertoont, of doet alsof er op dat vlak geen problemen zijn. Dat maakt het voor ons natuurlijk moeilijk om bepaalde beslissingen af te dwingen. De beslissingen die op Europees niveau worden genomen zijn bijna de enige waarborg voor een algemene verbetering van de toestand. Alleen zo kan worden voorkomen dat de economische gevolgen op dat gebied te belangrijk zouden zijn, wat in bepaalde sectoren tot een zekere tegenwerking aanleiding zou geven.

De Voorzitter. — Het woord is aan de interpellant.

De heer Cuyvers (Agalev). — Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. U zegt dat ik niet op u mag schieten, omdat u pas sedert 1992 in dienst bent. Mijn kritiek geldt echter niet uw persoon. Integendeel, mijn kritiek heeft betrekking op het feit dat de openvolgende ministers van Landbouw sedert 1986 een heleboel koninklijke besluiten hebben aangekondigd, maar dat er pas in de loop van de jongste jaren, na talrijke interpellaties en op aandringen van allerlei instanties, enkele koninklijke besluiten

werden gepubliceerd. Het spijt mij echter dat voor sommige materies nog steeds geen koninklijk besluit werd genomen. Daarom ben ik verplicht om te blijven aandringen.

Uw uitgangspunt verschilt fundamenteel van het onze. Voor u staat het belang van de inrichters van de dierentuinen centraal. Volgens u is het beter dat er internationale normen worden vastgesteld, die zo concreet mogelijk per diersoort worden ingevuld, omdat dit voordelen oplevert voor de inrichters. Deze internationale normen zouden aan de inrichters inderdaad een grotere rechtszekerheid verschaffen. Volgens ons zijn deze normen echter belangrijk, omdat zij het welzijn van de dieren kunnen verhogen.

Ik ben het met u eens dat er altijd een verschil zal zijn tussen het tegemoetkomen aan de ecologische en ethologische behoeften van dieren die in gevangenschap vertoeven tegenover die van dieren die in het wild leven.

Wanneer er bij het opstellen van concrete normen rekening wordt gehouden met het welzijn van de dieren en met hun recht op bewegingsvrijheid, zijn we alleszins op de goede weg.

U beweert dat het beter is om Europese normen vast te leggen, maar u bent zich er ongetwijfeld van bewust dat er op Europees niveau wordt beschermd met het subsidiariteitsbeginsel. Er wordt geïnjongleerd met de termen « deregulerig » en « subsidiariteit ». Ik vrees dat leefmilieu en landbouw, wat dierenwelzijn betreft, meer en meer als nationale materie wordt beschouwd. Op het gebied van deze problematiek worden degenen die met het dierenwelzijn begaan zijn, van het kastje naar de muur gestuurd. Op nationaal niveau krijg ik te horen dat deze materie op Europees niveau moet worden gereguleerd, maar op de COSAC te Bonn verklaart men dat het hier om een nationale materie gaat. Hoe dan ook, er moeten zo vlug mogelijk maatregelen worden genomen op nationaal niveau.

Mijnheer de minister, u vindt dat België op dit vlak zijn best doet en dat wij in Europa op dat gebied tot de koplopers behoren. Ik begrijp echter niet waarom België de internationale overeenkomst van 1979 in verband met het vervoer van slachtdieren nog niet heeft geratificeerd.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Dames en heren, de interpellatie van de heer Van Hooland tot de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken wordt uitgesteld tot morgen, omdat de minister op het ogenblik in de Kamer moet zijn.

ONTWERPEN VAN WET — PROJETS DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De Regering heeft de volgende ontwerpen van wet ingediend:

1° Houdende goedkeuring van de Overeenkomst betreffende de vaststelling van de Staat die verantwoordelijk is voor de behandeling van een asielerzoek dat bij een van de lidstaten van de Europese Gemeenschappen wordt ingediend, gedaan te Dublin op 15 juni 1990, te Rome op 7 december 1990 en te Luxemburg op 13 juni 1991;

Le Gouvernement a déposé les projets de loi ci-après:

1° Portant approbation de la Convention relative à la détermination de l'Etat responsable de l'examen d'une demande d'asile présentée dans l'un des Etats membres des Communautés européennes, faite à Dublin le 15 juin 1990, à Rome le 7 décembre 1990 et à Luxembourg le 13 juin 1991;

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en voor advies naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Relations extérieures et pour avis à la commission de l'Intérieur.

2° Houdende goedkeuring van het Vierde Protocol, ondertekend te Brussel op 3 maart 1992, houdende wijziging van de Gecoördineerde Overeenkomst tot oprichting van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, opgemaakt overeenkomstig artikel XXIII van het protocol houdende herziening, ondertekend te Brussel op 29 januari 1963;

2° Portant approbation du Quatrième Protocole, signé à Bruxelles le 3 mars 1992, portant modification de la Convention coordonnée instituant l'Union économique belgo-luxembourgeoise, établie conformément à l'article XXIII du protocole de révision, signé à Bruxelles le 29 janvier 1963;

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

Renvoi à la commission des Relations extérieures.

3° Betreffende de studentenarbeid en de arbeid van jeugdige werknemers.

3° Relative au travail des étudiants et des jeunes travailleurs.

— Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires sociales.

Deze ontwerpen van wet zullen worden gedrukt en rondgedeeld.

Ces projets de loi seront imprimés et distribués.

De Regering heeft ingediend een ontwerp van wet houdende goedkeuring van volgende internationale akten:

A. Akkoord houdende oprichting van de Wereldhandelsorganisatie, slotakte, bijlagen 1A, 1B, 1C, 2, 3 en 4, besluiten en verklaringen, en memorandum van akkoord inzake de verbin-
tenissen betreffende financiële diensten, en

B. Akkoord inzake overheidsaanbestedingen en aanhangsels I, II, III en IV, gedaan te Marrakech op 15 april 1994.

Le Gouvernement a déposé un projet de loi portant approbation des actes internationaux suivants:

A. Accord instituant l'Organisation mondiale du commerce, acte final, annexes 1A, 1B, 1C, 2, 3 et 4, décisions et déclarations, et memorandum d'accord sur les engagements relatifs aux services financiers, et

B. Accord sur les marchés publics et appendices I, II, III et IV, faits à Marrakech le 15 avril 1994.

Dit ontwerp van wet zal worden gedrukt en rondgedeeld.

Ce projet de loi sera imprimé et distribué.

Het wordt verwezen naar de verenigde commissies voor de Buitenlandse Betrekkingen en de Buitenlandse Handel.

Il est renvoyé aux commissions réunies des Relations extérieures et du Commerce extérieur.

VOORSTEL VAN WET — PROPOSITION DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — Mevrouw Buyle en de heer Snappe hebben ingediend een voorstel van wet tot opheffing van artikel 73 van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen, wat de wet-
telijke regeling van de plaatselijke werkgelegenheidsagent-
schappen betreft.

Mme Buyle et M. Snappe ont déposé une proposition de loi abrogeant l'article 73 de la loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales, en ce qui concerne le cadre légal des agences locales pour l'emploi.

Dit voorstel van wet zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Cette proposition de loi sera traduite, imprimée et distribuée.

Over de inoverwegingneming zal later worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

De Senaat vergadert opnieuw morgen, donderdag 27 oktober 1994, om 10 uur.

Le Sénat se réunira demain, jeudi 27 octobre 1994, à 10 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 17 h 10 m.)

(La séance est levée à 17 h 10 m.)